

تمرینات

- ۱- آیا بابه وجود آمدن عبدالرحمن دست استعمارگران از وطن ماقطع شد ؟
- ۲- در وقت کدام پادشاه وطن ما میدان رقابت و ابر قدرت شد ؟
- ۳- بابه میان آمدن حبیب الله در سیاست مملکت کدام تغییر آمد یا خیر ؟
- ۴- در وقت جنگ سوم افغان و انگلیس مجاهدین داوطلب چه رول را بازی کردند ؟
- ۵- بن انگلیسها و امان الله در کدام جا صلح برقرار شد ؟
- ۶- در وقت امان الله روسها برای چه به افغانستان دست دراز کردند ؟
- ۷- امان الله بعد از بازگشت از روسیه و اروپا چه میخواست بکند ؟
- ۸- علما و روحانیون چرا در مقابل امان الله قیام کردند ؟
- ۹- بعد از سرنگون شدن حکومت امان الله کی به میان آمد ؟
- ۱۰- حبیب الله که پادشاه شد نام خود را چه گذاشته بود ؟

و شناخت اجتماع :

اجتماع با نزدیک شدن افراد خانواده با وجود می آید در اجتماع اسلامی
انسانها مکلف اند که مطابق قوانین اسلامی زندگی کنند با همسایه ها و
اقارب خویش نیکی نمایند به شادی آنها شاد و به غم آنها غمگین باشند.
اگر بتواند با آنها کمک لازم نماید .

در اجتماع اقارب نزدیک ما کاکا، ماما، عمه، خاله و فرزندان آنها میباشند
و همسایه ها نیز در درجه دوم قرار میگیرند، معلم، مدیر مکتب، سر معلم،
مستخدم مدرسه هم صنفها و تمام شاگردان مدرسه نیز اعضای اجتماع محسوب
میشوند که یکی بر دیگری حقوق اسلامی دارند. ارزش یک عالم مسلمان در
اجتماع بسیار زیاد بوده زیرا عالم با کوشش های خود میتواند مردم جامعه را
از بدی ها منع کرد بطرف نیکی ها رهنمائی نماید. دیگر مردم عامه از قبیل
دکاندار، کتاب فروش، نواز، قصاب، نانوا و غیره نیز در اجتماع نقش دارند
که اگر مطابق قانون اسلامی رفتار کنند اعضای مفید جامعه اسلامی بشمار میروند .

در هر جایی که زندگی میکنند اگر در افغانستان باشند یا پاکستان، ایران،
عربستان و دیگر مملکت های جهان با هم برادرانند، باید که در بین جوامع
مسلمانها رابطه دوستی، برادری و همکاری وجود داشته باشد.

تمرین و سوالات

- ۱: انسان باید چه نوع جامعه زندگی نماید ؟
- ۲: یک عالم در جامعه چه وظیفه دارد ؟
- ۳: اقارب نزدیک ما را در جامعه کدام مردم تشکیل میدهند ؟
- ۴: مسلمانهای جهان با هم دیگر چه وظیفه دارند ؟

فصل دوم

جغرافیه

جغرافیه : جغرافیه علم است که حالات زمین را بیان میکند .
مثلاً از کوهای روی زمین ، تپه ها ، دشت ها ، میدانهای هموار ،
زراعتی ، جنگل ها ، ابحار ، دریا ها و از نفوس و غیره بحث میکند .

زمین :-

زمین دو بخش دارد :

اول : حصه زمین که روی آنرا آب پوشیده است مانند زمین زراعتی ،

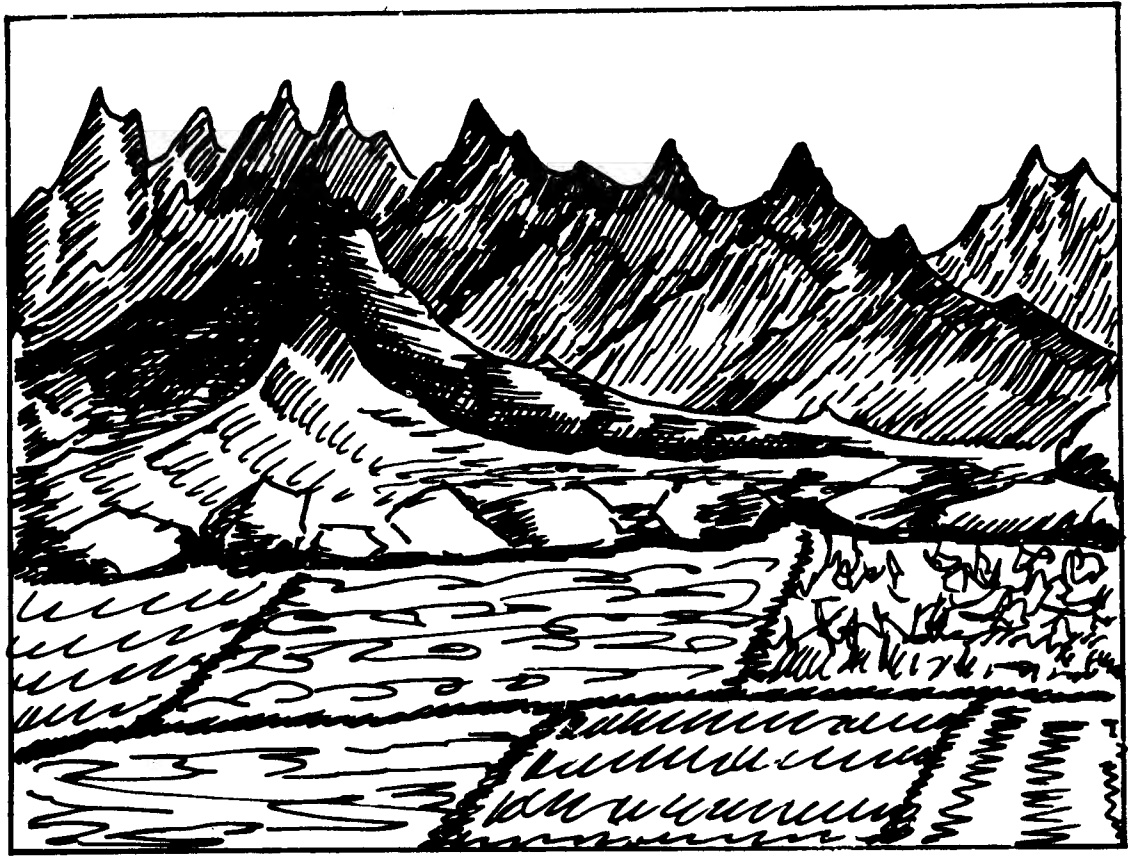
صحرا ، کوها ، شهرها و غیره

دوم : زمین که روی آنرا آب گرفته بنام ابحار ، دریا ها ، جهیل و غیره

یاد میشود .

کوها : آن نقطه از بندی زمین را که از سنگ ، رگ و غیره

ساخته شده باشد بنام کوه یاد میکنند.

تپه ها :-

بلندی تپه ها نسبت به کوه ها کم می باشد و از خاک، ریگ و سنگ ساخته شده اند. در بعضی تپه ها گندم آبی و غیره کاشته میشود.

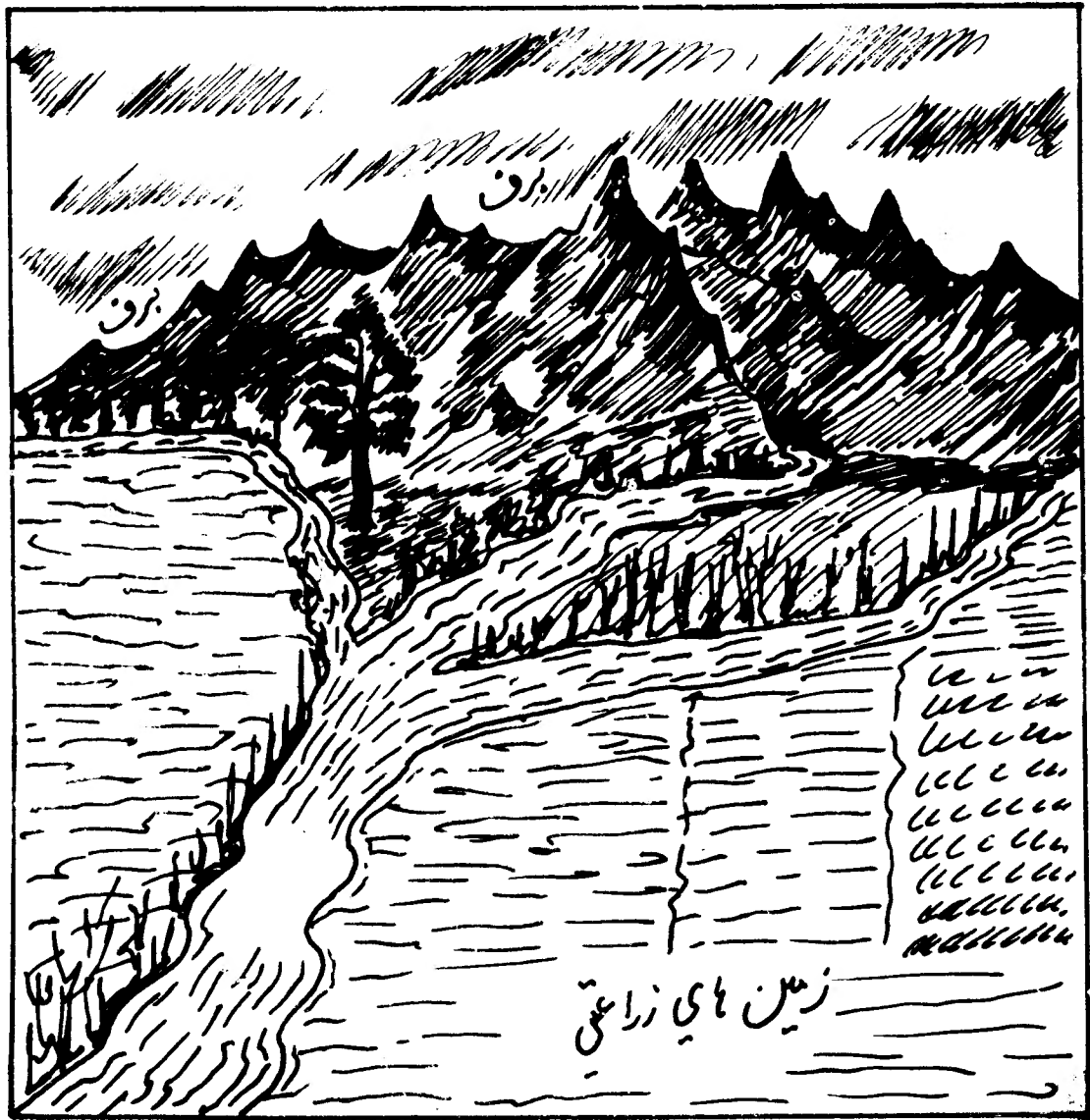
دشت :-

زمین هموار و کلان است که آب جاری ندارد در وقت بهار
گیاه و گل های گوناگون در آن میروید، لکن در تابستان از سبب گرمی زمین میرو
خار و درخت های گز که به آب زیاد ضرورت ندارد در دشت ها میروید.
و این را نیز بدانیم که خاک دشت ها قابل زرع میباشد.
چشمه ها :-

یک اندازه آب برف و باران زیر زمین ذخیره میشود.
این آب از سوراخهای زمین به شکل چشمه ها می برآید. چشمه ها
آب صاف و پاک دارند. و مردم برای کشت و آب آشامیدنی از
آن استفاده میکنند آب بعضی چشمه ها برای مداوی امراض جلدی
نیز مفید است.

دریا ما :-

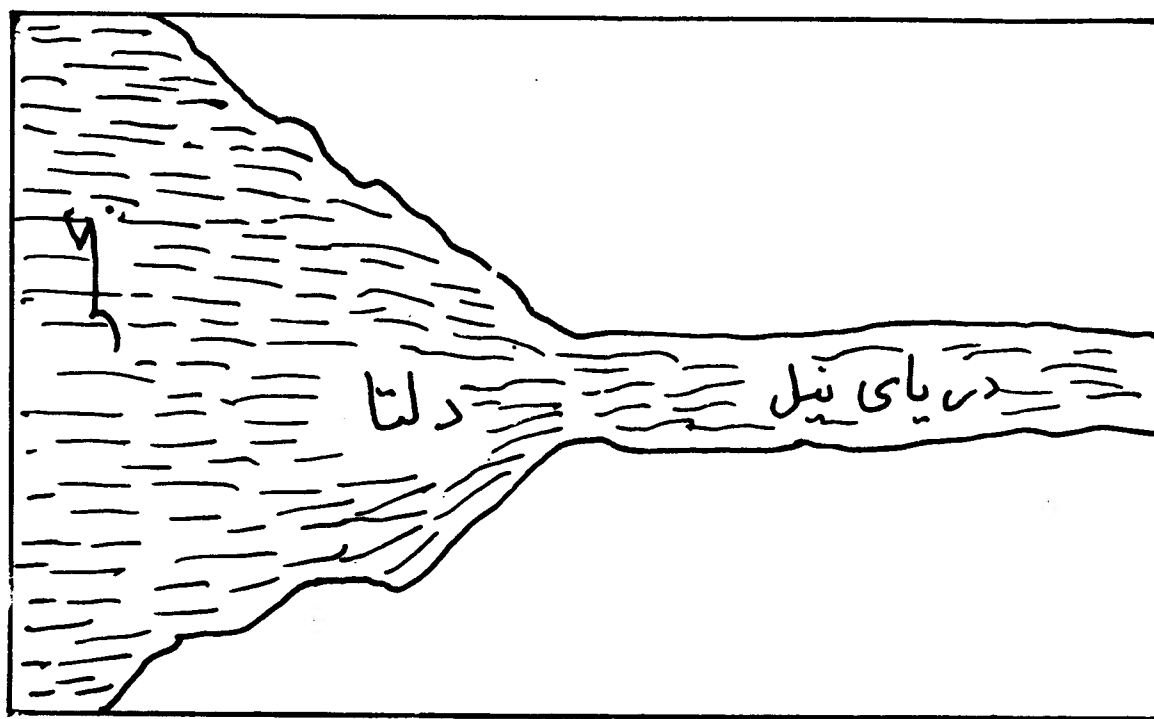
آب برف و باران که از کوه ما و تپه ما سر از زیر میثور با یکدیگر
یکجا شده دریا ما را میسازد. از دریا ما برای زراعت آبیاری و تولید برق و غیره
کار گرفته میشود.

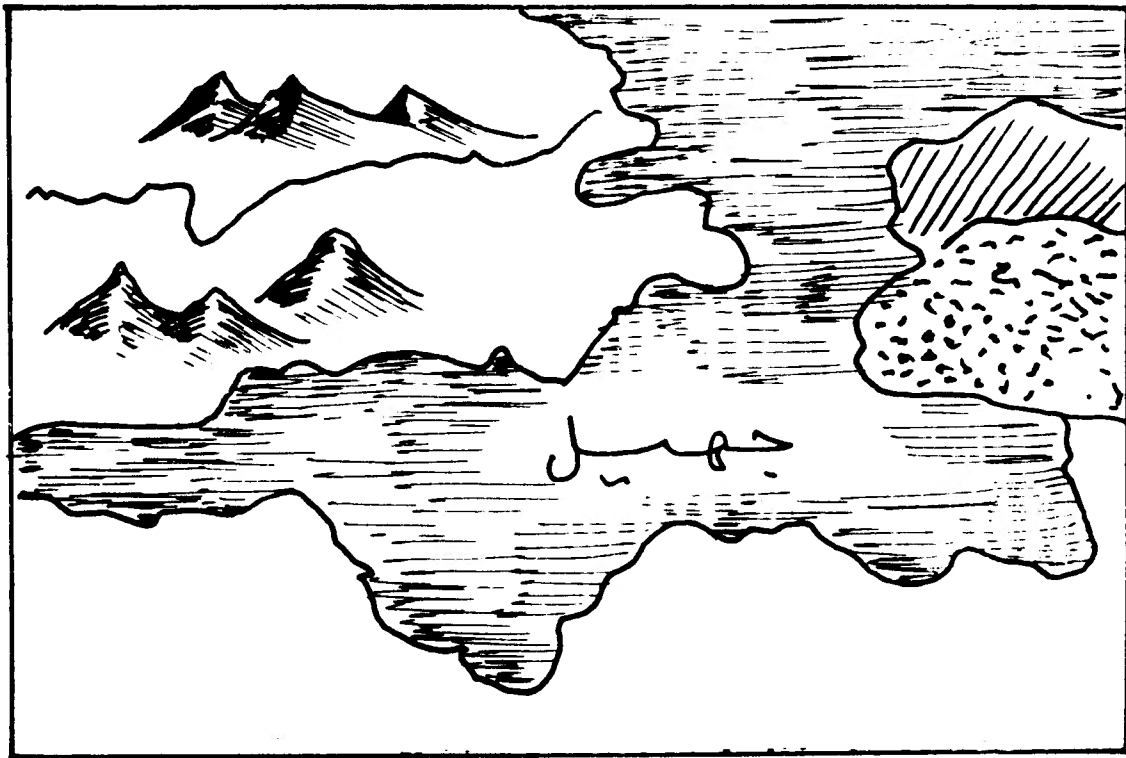
دلتا :-

بعضی دریاها قبل از سرانجام شدن در بحریه شاخه های خورد و کوچک
تقسیم میگردد و شکل مثلثی را اختیار میکنند که همین شکل مثلث را
دلتا میگویند مانند دلتای دریای نیل و غیره .

جهیل :-

جهیل يك چتوري كلان طبعی بر روی زمین است که پر از آب میباشد.
آب بعضی دریا ها به جهیل میرود و در آنجا جمع میشود آب بعضی جهیل ها
شیرین و بعضی ترش و نمک دار میباشد

خلیج :-

خلیج عبارت از آبی است که سه طرف آن خشک و یک طرف آن
به بحر و یا بحیره وصل باشد.
مانند خلیج فارس، خلیج بنگال و خلیج سیام.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَنْ تَقِيَهُمْ يَفْضَحْ لَهُمْ
 تَمَّ جَعَلَ مِنْهَا
 (ترجمه شاه ولی الله صاحب)
 باز بیا فرید از آن شخصی ز زنی
 سورة الزمر آیه (۶)

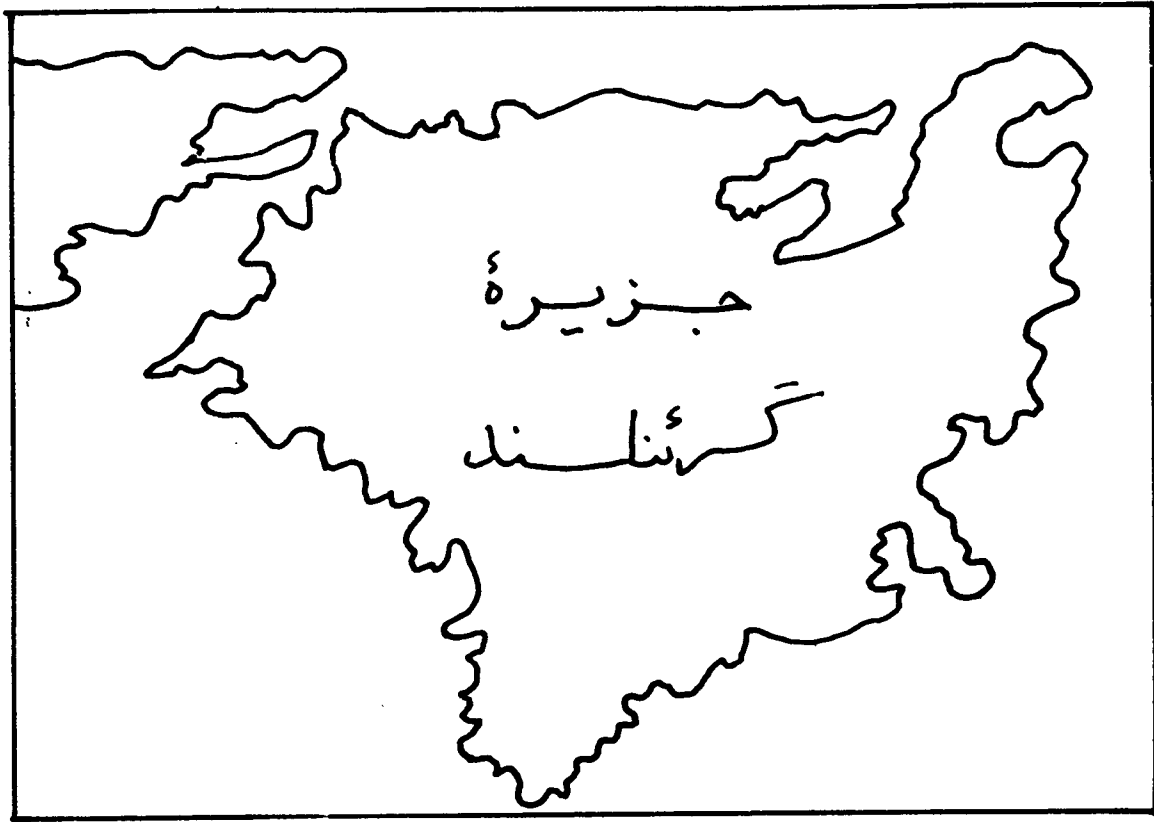
فصل اول

الف: شناخت خود:

تاریخ بما احوال و کردار گذشته‌گان را با شناخت وقت و جای آن بیان
 میکنند تا از کارهای خوب آنها پیروی نموده و از کارهای بد آنها پند گیریم. این
 را نیز بدانیم که ما انسان هستیم و خداوند ج، ما را برای عبادت و کار پیداکر و است.
 موجودات دیگر که در روی زمین دیده میشوند برای مفاد انسانها پیدا و خلق شده اند تمام
 انسانها که در روی زمین زندگی میکنند از یک پدر و مادر (آدم ع، و بی بی حوا) اند. به
 این صورت آدم ع، اولین انسان روی زمین بوده که از جانب خداوند ج، در زمین خلیفه شدند

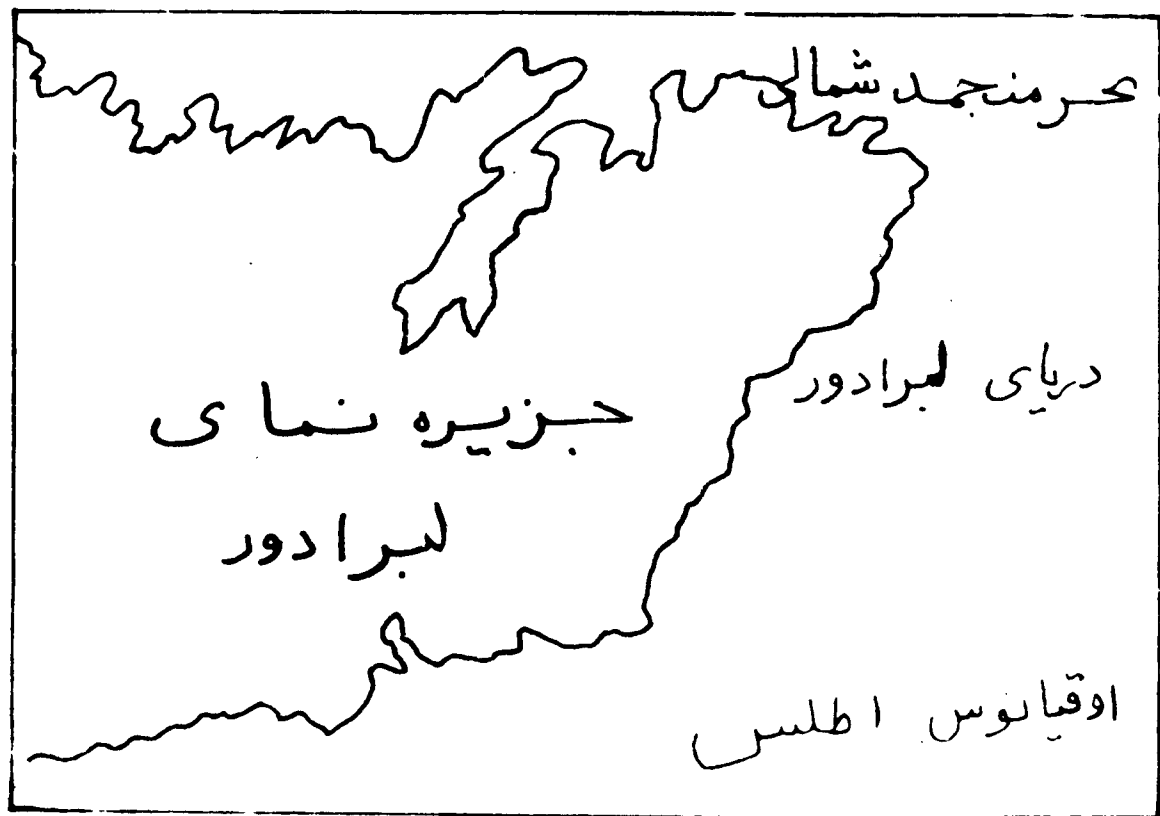
جزیره :-

قطعه زمینی را گویند که چهار طرف آن آب باشد مانند جزیره 'سری لنکا'
جزیره جاپان و جزیره گرینلند و غیره .

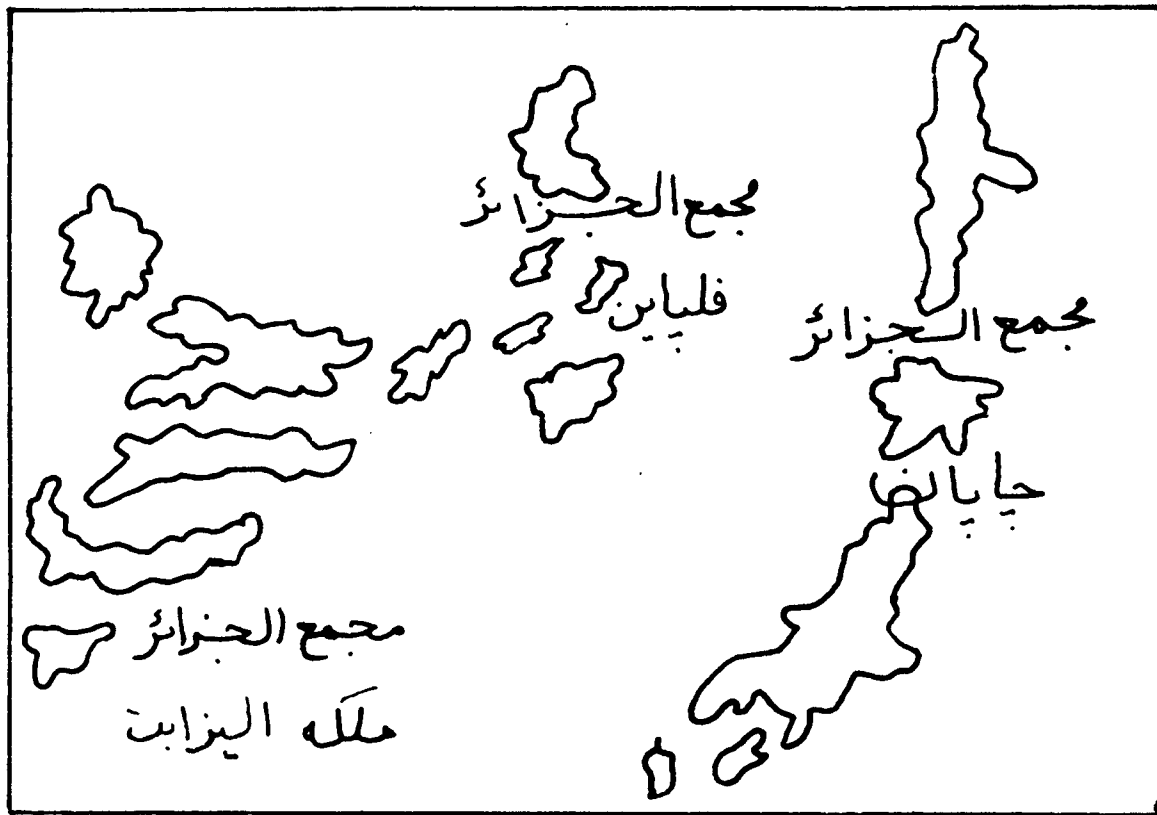
جزیره نما :-

قطعه زمینی که سه طرف آن آب باشد و یکطرف آن به خشکد وصل
گرفته باشد بنام جزیره نما یاد میگردد مانند جزیره نمای عربستان
در آسیا و یا جزیره نمای لبرادور در امریکای شمالی و غیره.

مجمع الجزایر :-

مجموعه چند جزیره که تماماً یکجا واقع باشد بنام مجمع الجزایر یا
میگردد مانند مجمع الجزایر جاپان، فلپین و غیره .

آبشار :-

آب دریاها و انهاریکه از جاهای مرتفع و بلند پائین میریزد بنام
آبشار یاد میشود.

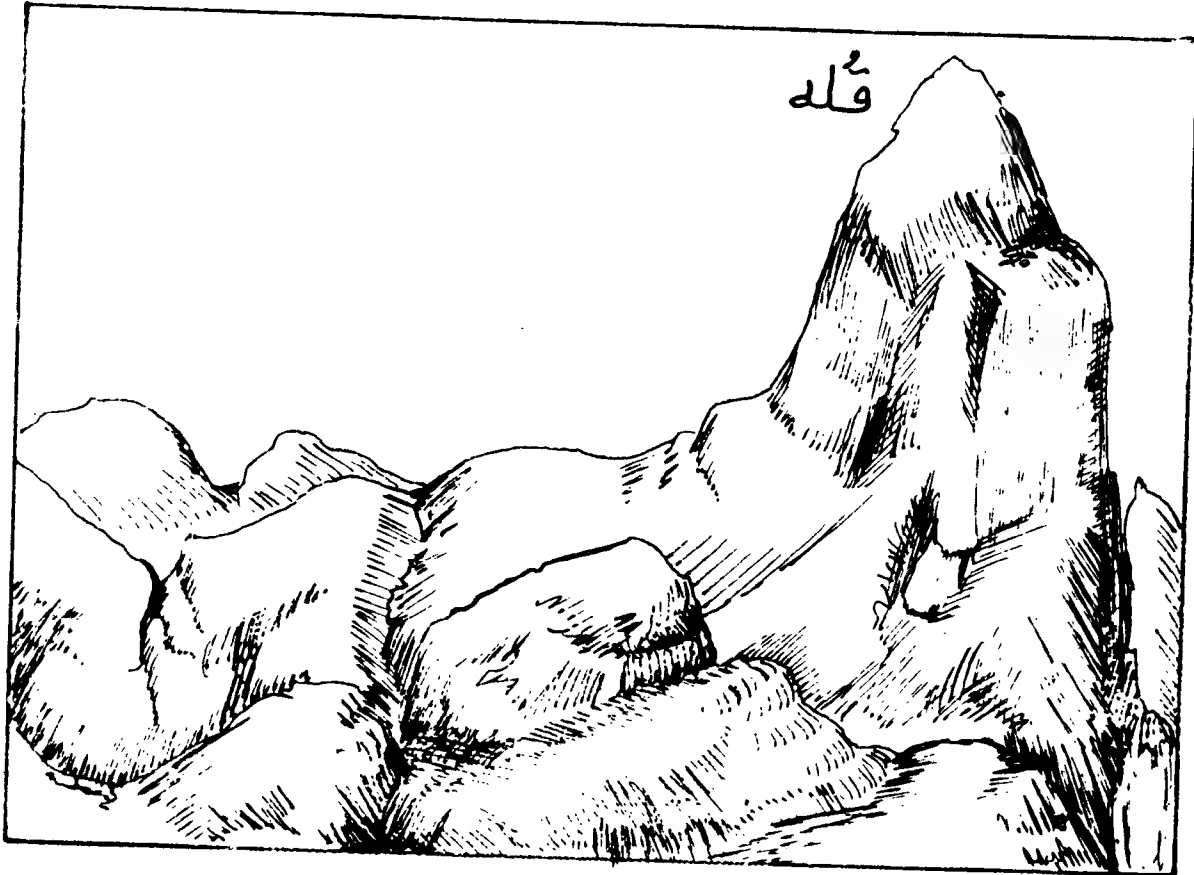
مانند آبشار نیگا راکه از آبشارهای مشهور دنیا بشمار میرود.

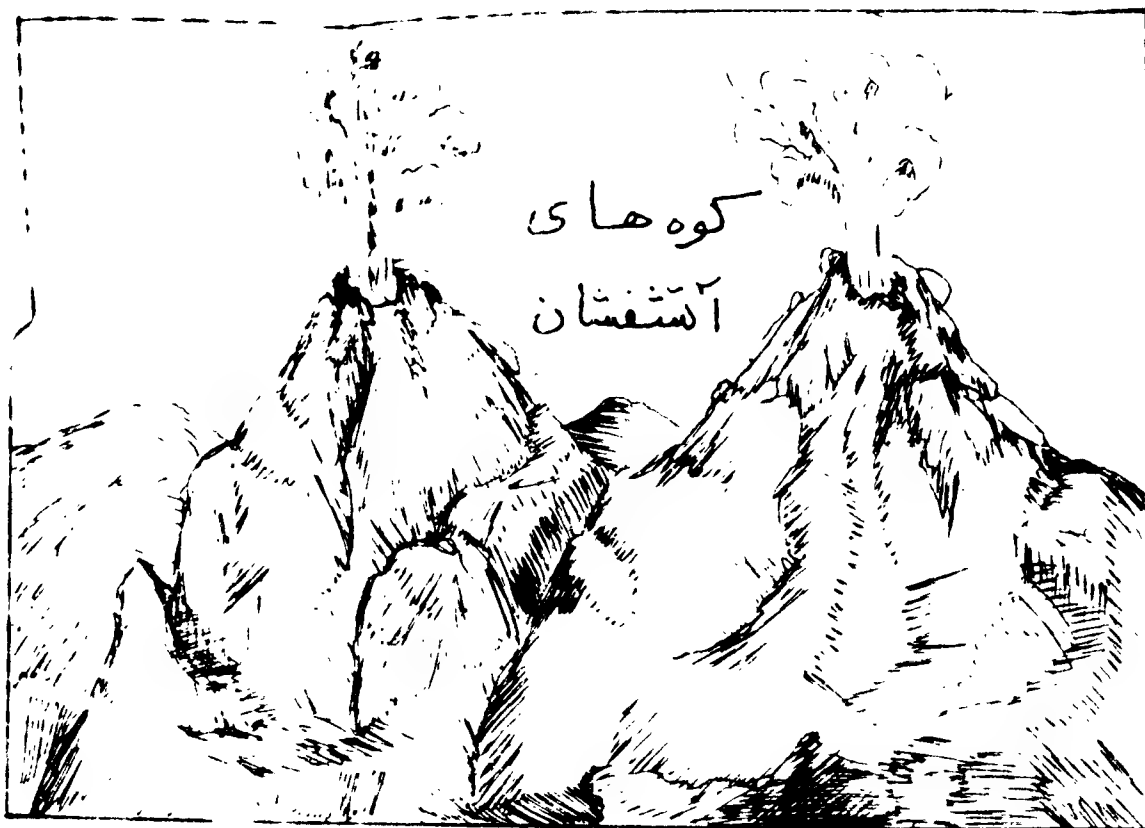
قله :-

بلند ترین نقطه کوه را قله میگویند مانند قله تراجمیر کوه همد و کش
در افغانستان .

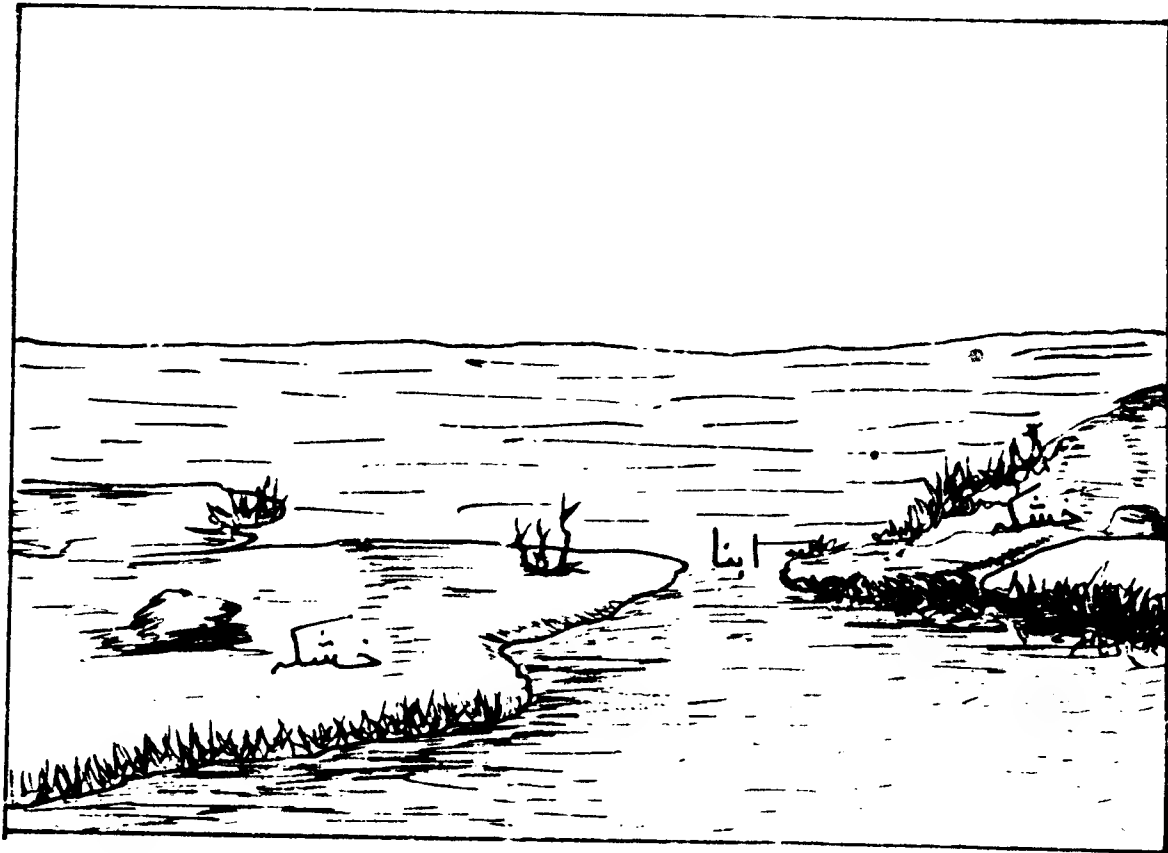
کوه های آتشفشان :-

بعضی اوقات از قلّه های کوه ها آتش ، دود و خاکستر خارج
میکردند که به اثر آن خانه ها و جنگل ها در گرفته و می سوزد . این قسم
کوه ها را کوه های آتشفشان میگویند .
این نوع کوه ها در جاپان زیاد میباشد

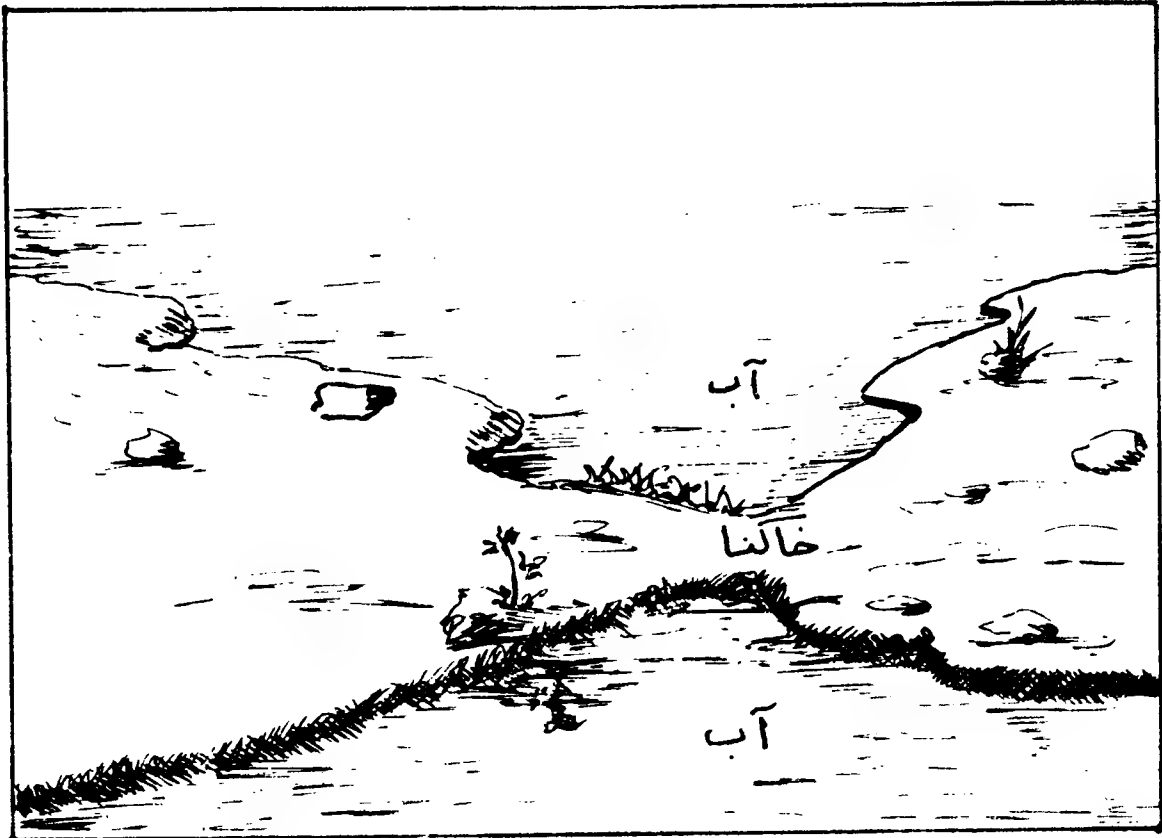
ابنا:-

آب باریک است که دو خشک را از یکدیگر جدا می کند و دو
آب را بهم وصل می سازد . مانند آبنای جبل الطارق .

خاکنا :-

آن قطعه باریک زمینی است که دو آب را از هم دیگر جدا و دو
خشک را با هم وصل مینماید .

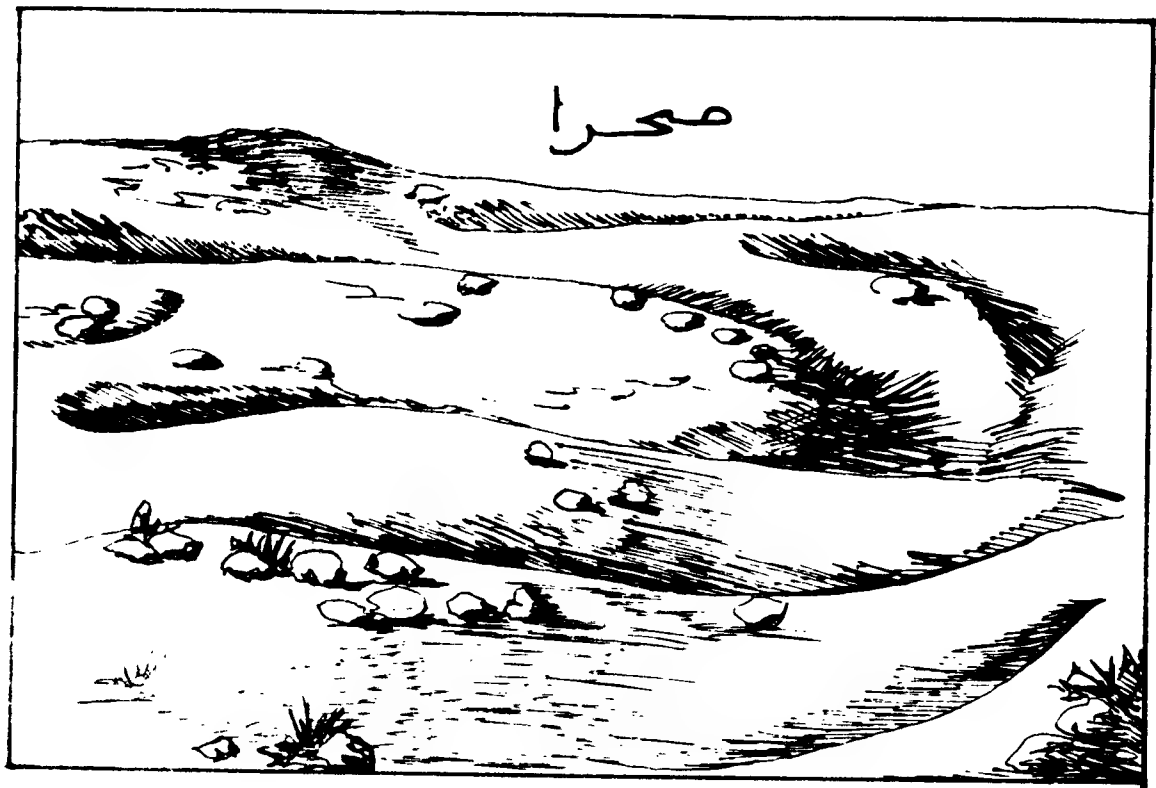
سطح مرتفع :-

زمینی را میگویند که نسبت به زمین چهار اطراف خود بلندتر واقع گردیده باشد مانند سطح مرتفع پامیر که بنام بام دنیا یاد میشود .
این سطح مرتفع در شمال شرق افغانستان واقع گردیده است .

صحرا :-

زمین وسیع و بزرگی را گویند که پر از ریک و سنگ چل باشد هتوا
گرم بوده و باران در آن اکثراً نمیبارد. بود و باش در صحرا مشکل
میباشد. صحراهای عربستان و گوبی چین از صحراهای مشهور
دنیا بشمار میرود. زمین صحرا اکثراً قابل زرع نمی باشد.

و همچنان اولین پیغمبر بودند که احکام خداوند را برای اولاد خود نشان می دادند.

تمرین

- ۱: اولین انسان روی زمین کی بود ؟
- ۲: خداوند ما را برای چه پیدا کرده است ؟
- ۳: تاریخ با احوال کدام مردم را بیان میکند ؟

براعظم :-

زمینکد روی آنرا آب پوشیده ، بر پنج حصه بزرگ تقسیم شده که هر حصه آن بنام براعظم یاد میشود .

نام براعظم ها :-

براعظم آسیا ، افریقا ، اروپا ، امریکا و استرلیا میباشد .
یک حصه دیگر زمین که همیشه یخ گرفته بنام انترکتیکا یاد میشود .

بحر اعظم

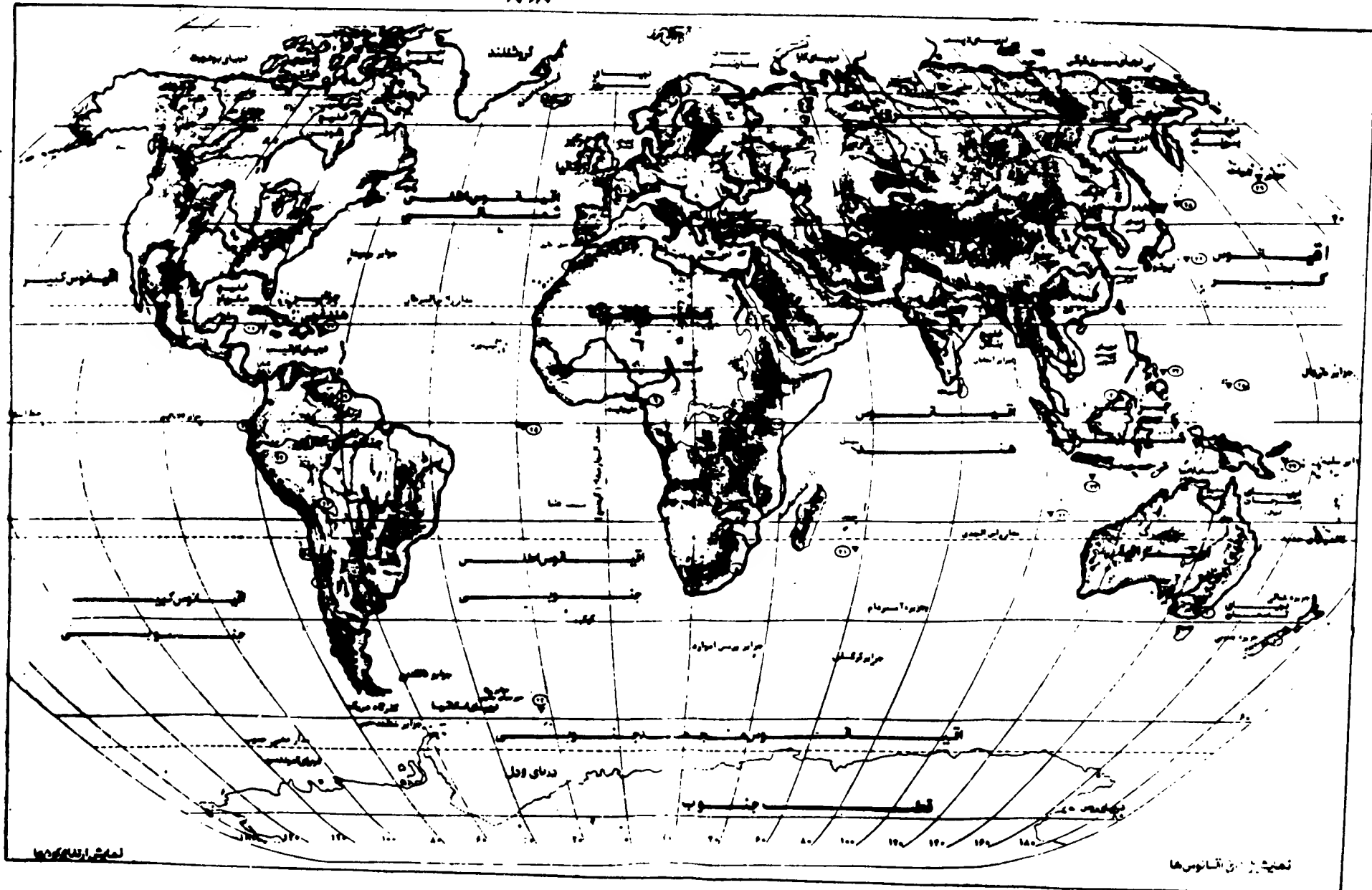
آبی که قسمت وسیع سطح زمین پوشانیده بنام ابحار یاد میشود .

نام های بحره های کلان :-

عبارت انداز بحر مند، بحر منجمد شمالی، بحر اطلس شمالی، بحر اطلس جنوبی و بحر الکاهل (بحر آرام) .

که درین ابحار برای حمل و نقل اموال تجارتی و مسافرین از کشتی های خورا و بزرگ استفاده میشود. و همچنان در بحر معادن تیل و حیوانات آبی مانند ماهی نیز بسیار زیاد پیدا میشود.

بحیره :-

بحیره از بحر خرد و کوچک میباشد و برای عبور و مرور از بحیره
نیز از کشتی ها استفاده بعمل می آید. بحیره های مشهور دنیا ازین
قرار است. بحیره عرب و بحیره احمر.

تمرین

- ۱- جغرافیه از چه بحث میکند ؟ ۱۳: کوه های آتشفشان کدام اند ؟
- ۲: زمین به چند حصه تقسیم شده است ؟ ۱۴: آبنا چه را گویند ؟
- ۳: کوه ها از چه ساخته شده است ؟
- ۴: چشمه چگونه می آید ؟
- ۵: دریا ها چه فایده دارد ؟
- ۶: بحیریل چیست ؟
- ۷: دشت چیست ؟
- ۸: در دشت کدام نوع گیاه ها سبز میشود ؟
- ۹: بحر را تعریف کنید ؟
- ۱۰: جزیره چه را میگویند ؟
- ۱۱: دلتا چگونه می آید ؟
- ۱۲: صحرا از چه چیز ساخته شده است ؟

بر اعظم آسیا:

آسیایکی از بر اعظم های بزرگ قدیمی و مشهور دنیا است این
بر اعظم از لحاظ زیادت نفوس و مساحت نیز شهرت دارد.

خداوند اجداد در این بر اعظم برای رهنمائی بندگان خود اکثر پیغمبران (ع)
را به پیغمبری مبعوث نموده چنانچه پیغمبر و رهبر بزرگ ماسلمان حضرت
محمد (ص) نیز در شهر مکه معظمه عربستان سعودی که مربوط این قاره مشهور
میباشد تولد یافته و بزرگ شده است. درین بر اعظم کوه های مشهور
و دریا های مشهور و ذخایر معدنی زیاد از قبیل آهن، طلا، نفت
و وجود دارد که نفت ممالک عربی شهرت جهانی دارد.

ساختمان طبیعی آسیا:

بر اعظم آسیا کوه های بلند دارد که مهم آن کوه های همالیا اند نقطه

بلند آن بنام ایورست یاد میشود که در ۱۸۸۴۸ متر بلندی دارد
سلسله کوه های همالیه در افغانستان بنام هندوکش یاد میشود.

دریا ها :-

دریا های مشهور آسیا در شمال بنام اوبی، یسنی، لینا در شرق
هوانگهو، سی کیانگ، یانگ تسه کیانگ و در جنوب سند. و رود
گنگ می باشد.

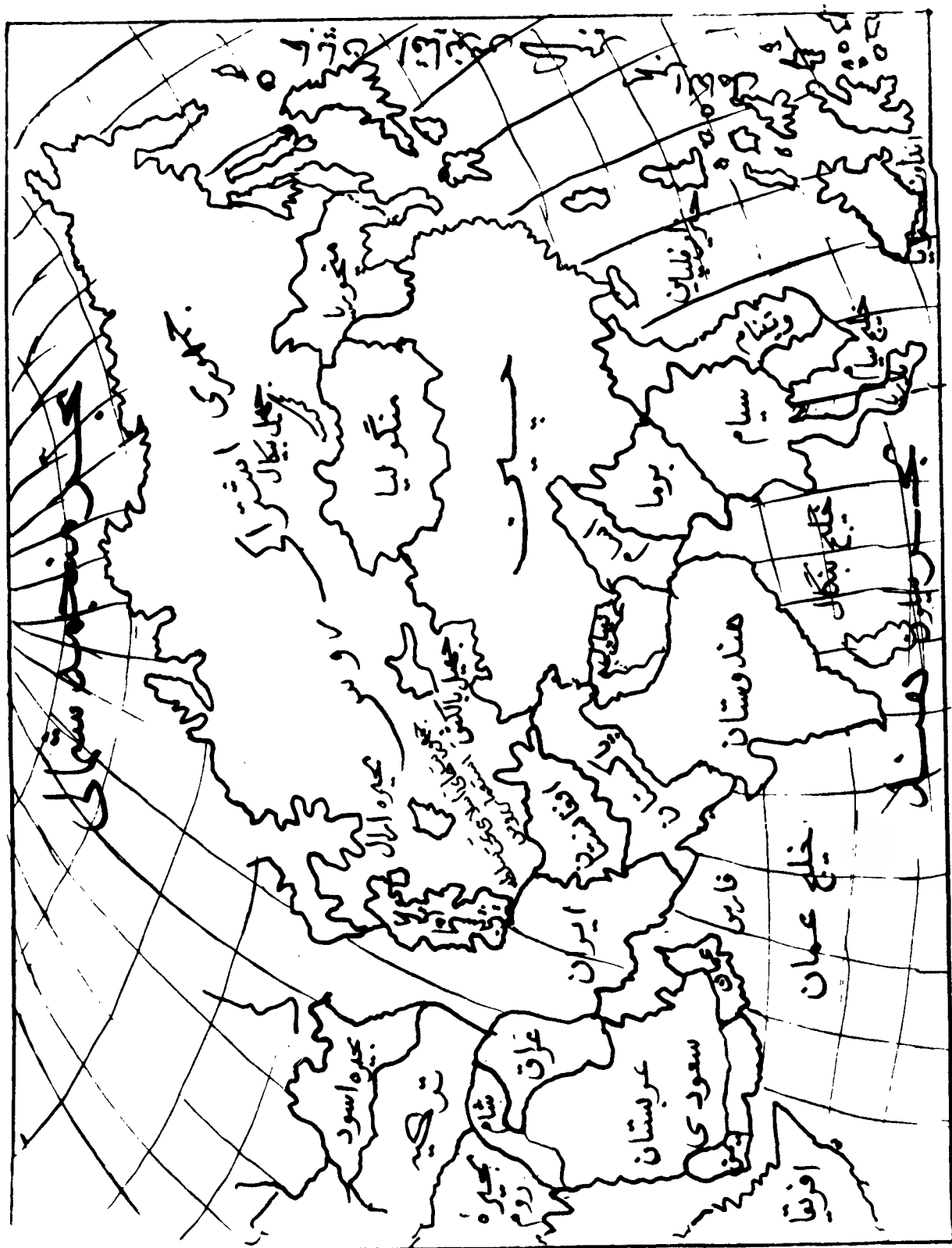
چهار سمت بر اعظم آسیا :-

بطرف شمال این بر اعظم بحر منجمد شمالی، بطرف جنوب آن بحر هند،
بطرف شرق آن بحر الکاهل و از طرف غرب به بر اعظم اروپا وصل است.
درین بر اعظم ممالک زیادی وجود دارد که مملکت عزیز ما افغانستان نیز در
آن جمله می باشد.

ممالک بسیار مشهور این برا عظم عبارت اند از ترکیه، ایران،
عربستان سعودی، پاکستان، هندوستان، چین، جاپان،
اندونزی، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان و مملکت غزیز
و شهید پرور اسلامی ما افغانستان نیز شهرت زیاد را به خود
حاصل نموده است.

باشندگان برا عظم آسیا به زبانهای مختلف گفتگو
میکند که مشهورترین زبانهای آن عربی، هندی، اردو، پشتو
و فارسی میباشد.

مردم برا عظم آسیا اکثرًا پیرو دین مقدس اسلام میباشند.

تمرین و سوالات :-

- ۱: بزرگترین کوه آسیا چه نام دارد ؟
- ۲: حضرت محمد ص، در کدام برا عظم تولد یافته است ؟
- ۳: چهار طرف آسیا را بگوئید ؟
- ۴: ممالک مشهور آسیا کدام اند ؟
- ۵: باشندگان برا عظم آسیا به کدام زبانها گفتگو میکنند ؟
- ۶: دریاهای مشهور آسیا کدام اند ؟
- ۷: سلسله کوه های همالیا در افغانستان بنام چه یاد میشود ؟

[illegible]

تمام کائنات مخلوق خداوند (ج) میباشد که از آنجوزمین آسمان، آفتاب، مهتاب، ستاره‌گان، شب، روز و غیره برای مفاد انسانها پدید آورده است. این نظام را قدرت خداوندی اداره کرد و نگهداری میکند که با نظم خاص و ظیفه خویش را انجام میدهد و در کار آنها ضعف و نقصان دیده نمی شود. برای ما لازم است که راجع به آن تامل نموده و توسط علم جغرافیه به مطالعه آن بپردازیم. و ما با حکمت علم جغرافی می توانیم که درباره آفتاب، مهتاب، ستاره ها، زمین، بحر ها و کوه ها معلومات کافی کسب نمایم.

فصل سوم

عربستان

الف: موقعیت عربستان :-

شبه جزیره عربستان در قاره خشک آسیا بطرف جنوب قسمت دارد. آب جاری و دریاها در آن زیاد دیده نمیشود. به این ترتیب برای زراعت و کشت در آن جای مناسب کم است. درخت خرما در آن زیاد است که به آب بسیار ضرورت ندارد.

شغل مهم باشندگان عربستان :-

قبل از اسلام مردم شبه جزیره عربستان کوچی و مالدار بودند. و کسب مهم مردم تجارت بود شهرهای مهم آن مکه معظمه، یثرب، (مدینه منوره) شام، بصره و یمن بود. که از همین جاها در بین شهرها و جاهای دیگر مال

تجارت صادر و وارد می شد.

در شبه جزیره عربستان شهر مکه معظمه بسیار شهرت داشت زیرا از یک طرف بازار تجارتی بوده و از جانب دیگر اهمیت مذهبی داشت. همه ساله یکتعداد زیاد مردمان از هر جا برای زیارت درین شهر می آمدند.

ب: وضعیت عربستان قبل از اسلام :-

در شبه جزیره عربستان قبل از اسلام هر نوع ظلم و بی عدالتی موجود بود. هر قوم و قبیله برای عبادت خود بت های علییده داشت. سودخو^{ین} قمار زدن، زنده به گور کردن دختران، چپاول و جنگ های خانگی و دیگر کار های ناروا رواج داشت. به مجرد آمدن دین مقدس اسلام تمام این بی عدالتی ها و بدبختی ها به کلی از بین رفت، و مردم صاحب زندگی آرام و خوشبخت شدند.

شبه جزیره عربستان توسط استعمار به چندین مملکت تقسیم شده است.

ماتة عربستان سعودی، عراق، سوریه، کویت، اردن، بحرین،
لبنان، قطر، امارات متحده عربی، عمان، یمن شمالی و جنوبی .

عربستان سعودی :-

مملکت مشهور و کمان شبہ جزیره عربستان، عربستان سعودی است.
که اکثر جایهای مقدس اسلامی در آن واقع است که از آنجمله یکی هم بیت الله
شریف در شهر مکه معظمه میباشد که قبل تمام مسلمانان است. شهر
دیگر آن مدینه منوره است که روضه مطهره حضرت محمد^ص باعث بلندی
مقام آن شده است. دوشهر متذکره عربستان برای تمام مسلمانهای
جهان ارزش معنوی دارد. که هر سال ملیونها حاجیان برای ادای فریضه
حج از آن زیارت دیدن میکنند.

ج : تولد حضرت محمدؐ (میلاد) مسعود :-

در مکہ معظمہ یک قبیلہ بنام قریش زندگی میکرد. کہ بہ دو خاندان
(فامیل) تقسیم شدہ بود کہ یکی آن بنی ہاشم و دیگر آن بنی امیہ یاد میشد.
خاندان بنی ہاشم سرپرستی خانہ کعبہ را بہ عہدہ داشت. کمان این خاندان
عبدالمطلب نام داشت، کہ تمام باشندگان مکہ اورا احترام میکردند.
عبدالمطلب دہ بچہ داشت کہ از آنجملہ حضرت عباس (رض)، حضرت
حمزہ (رض)، حضرت عبداللہ، ابولہب و ابوطالب مشہور بود. عبداللہ
بابی بی آمنہ ازدواج و عروسی کرد. و بعد از آن با یک کاروان تجارتی قریش بہ
شام رفت در وقت بازگشت نزدیک مدینہ منورہ مریض شد وفات کرد و در
ہما نجا بہ خاک سپردہ شد. سہ ماہ بعد از وفات عبداللہ روز دوشنبہ دوازہم
ربیع الاول مطابق سال ۵۷۱ عیسوی در وقت صبح در شہر مکہ در خانہ بی بی آمنہ
طفلی بدنیا تشریف

آورد. که با تولد این طفل معصوم قصر ظلم و استبداد ویران شد.
 آتشکده هزار ساله زردشت خاموش شد. و دریای ساوه خشک گردید.
 عبدالمطلب که از تولد نواسه اش خبر شد. خانه بی بی آمنه رفت، نواسه
 خود را در آغوش خود گرفت و او را در خانه کعبه برد و طواف داد. و بعد آن امش
 را محمد بن، نهاد. طبق رسم و رواج مردم قریش چند روز بعد حضرت محمد بن،
 را به وایه که بی بی حلیمه نام داشت سپرد. که دور از شهر در هوای آزاد تربیه
 شود. و چهار سال با بی بی حلیمه بودند.

و بعد از چهار سال دوباره پیش مادر خود بی بی آمنه آورده شدند. و قتی که
 حضرت محمد بن، به سن شش سالگی رسیدند. مادرش وفات کردند. و عبدالمطلب
 به تربیه شان مصروف شد. و در عمر بهشت سالگی جد شان عبدالمطلب
 نیز وفات یافتند.

د: تربیہ حضرت محمد^(ص) بہ واسطہ ابوطالب :-

مطابق وصیت نامہ جد حضرت محمد^(ص)، تربیہ شانرا ابوطالب بہ عہدہ گرفتند۔ این شخص کا کای حضرت محمد^(ص) بودند۔ از تربیہ بچہ ہائیش بیشتر مصروف تربیہ حضرت محمد^(ص) بودند و کوشش میکردند۔ وقتیکہ حضرت محمد^(ص) دوازده سالہ شدند۔ ہمراہ کا کا خود طرف شام سفر کردند۔ در راہ یک راہب عیسوی کہ بحیرانام داشت حضرت محمد^(ص) را دیدن چون از روی انجیل علایم پیغمبر آخر زمان را میدانست، ابوطالب را خواست و برایش گفت کہ از سفر شام بگذرد، و دوبارہ بہ وطن خود برگردد۔ کہ برادرزادہ اش را ضرر نرسد۔ همان بود کہ مال تجارت خود را بفروش رسانند، و ابوطالب با برادرزادہ اش دوبارہ بہ مکہ عودت کردند۔ حضرت محمد^(ص) از وقت طفلی صاحب عادات و اخلاق نیک بود۔ و در بین مردم در صداقت، امانت داری استی شہرت داشت و بہ این قسم مردم او را امین خطاب میکردند۔

هـ: ازدواج حضرت محمدؐ با بی بی خدیجه :-

در شهر مکه یک زن سرمایه دار و فہمیدہ شریف کہ بی بی خدیجہ نام داشت زندگی میکرد . وقتیکہ صداقت و امانت داری حضرت محمد ص ، بہ بی بی خدیجہ معلوم شد . از آن حضرت ص ، خواستند کہ با کاروان تجارت اعزام شام شوند . رسول اکرم ص ، با مشورہ کا کا می خود این دعوت بی بی خدیجہ را پذیرفت و با یکی از غلامان بی بی خدیجہ کہ میرزا نام داشت طرف شام رفتند . در راہ بہ یک راہب عیسوی کہ نستورا نام داشت رو برہنہ شدند چون از روی انجیل علایم پیغمبر آخر زمان بہ نستورا معلوم بود او را از شر و ضرر یہودیان در شام خبر کرد . بہ این اساس مال تجارت اش بہ قیمت خوب بہ فروش رسید . و دوبارہ بہ مکہ معظمہ بازگشت کردند .

بعد از رسیدن بہ مکہ معظمہ میسرہ غلام از امانت داری حضرت محمد ص ، و اخلاق پسندیدہ برای بی بی خدیجہ حکایت کرد . بہ این قسم بی بی خدیجہ

خواہش ازدواج را با حضرت محمد ص، کرد آنحضرت ص، این خواہش
 شانرا قبول کردند . و مراسم عروسی در خانہ بی بی خدیجہ بہ انجام
 رسید . درین وقت حضرت محمد ص، ۲۵ سالہ و بی بی خدیجہ ۴۰ سالہ
 بودند .

و : گذاشتن حجر الاسود :-

قبل از بعثت واقعہ کہ پیش شدہ است آن عبارت از واقعہ حجر الاسود
 است . زمانیکہ مردم مکہ خانہ کعبہ را میساختند . در اثر گذاشتن سنگ
 مذکور نزاع سخت پیدا شد . ہر قبیلہ میخواستند کہ افتخار گذاشتن سنگ
 حجر الاسود را حاصل کنند . نزدیک بود آتش نفاق در بگیرد . درین وقت
 بعضی از مومنین فیصلہ کردند کہ ہر کس صبح وقت از ہمہ داخل حرم
 شریف شود میانبجیگری او قبول میشود .

طوریکہ دیدہ شد اولین شخص کہ در آنجا آمدہ بود حضرت محمد ص، ابوچون مردم^{تماماً}

اورا این لقب میگردند باین کار همه خوش شدند و حضرت محمد سنگ حجر الاسود را دیک چادر گذاشته و بر گوشه چادر را به دست یکی از روسای قبیله دادند. بعد از آن حضرت محمد ص، سنگ را گرفته در جایش گذاشت و بدین ترتیب آتش نفاق را خاموش کرد و این نزاع بزرگ توسط حضرت محمد ص به پایان رسید.

ز: بعثت حضرت محمد ص :-

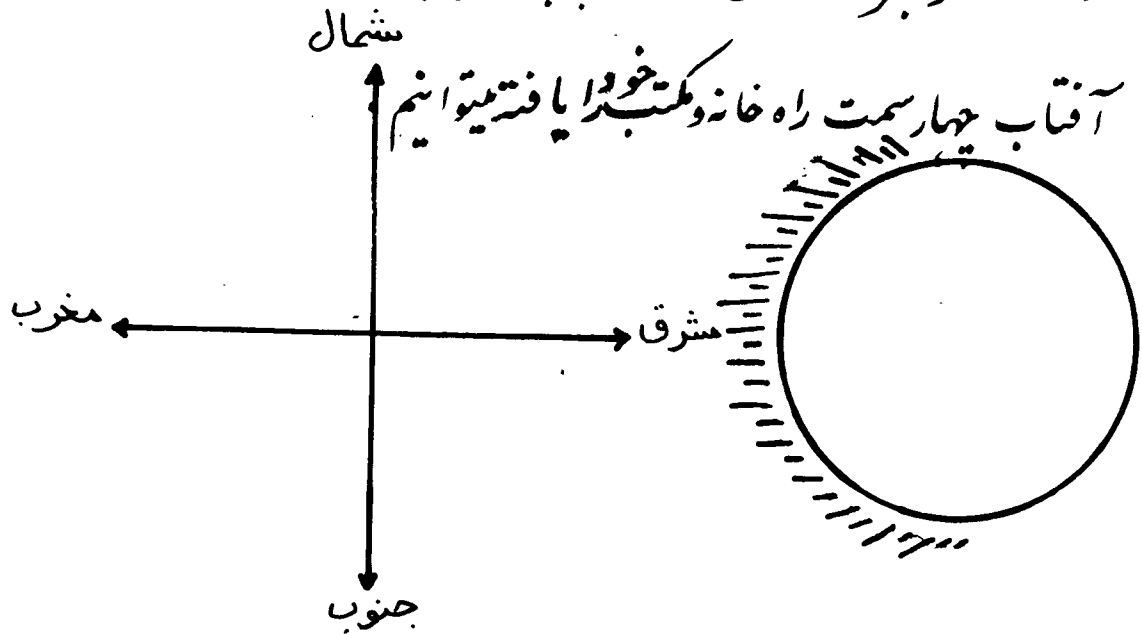
حضرت محمد ص، در عمر (۴۰) سالگی به پیغمبری مبعوث شد و دین اسلام ظهور کرد. درین وقت در تمام عربستان مردم بت را می پرستیدند. آنحضرت ص، مردم را به پیروی و عبادت خدای واحد^(ج) دعوت کردند. کافران که سر دشمنی را با آنحضرت ص، گرفتند و باعث تکالیف بسیارشان شدند.

حضرت محمد ص، سیزده سال در مکه معظمه مردم را بدین اسلام دعوت

ج: شناخت چهار سمت

علاوه بر اینکه آفتاب زمین را روشن میکند و در زمستان از گرمای آن استغاثه میکنیم و در تابستان میوه جات و دیگر حبوبات را پخته میکند. میتوانیم تا با کمک همین آفتاب چهار سمت را دریابیم، خانه، کوچه و راه خود را در هنگام سفر به مقصد جهاد پیدا کنیم.

اگر کسی در خانه خود برای نماز خواندن طوری ایستاده شود که رویش بطرف غرب (آفتاب نشت) و پشت اش به طرف شرق (آفتاب برآمد) باشد، پس دست راست او بطرف شمال و دست چپ اش بطرف جنوب میباشد. لذا ما با کمک

کردند . بعداً در اثر دشمنی که کافران با او شان شروع کردند . به امر خداوند
 به مدینه هجرت کردند . ساکنین مدینه از آنحضرت ص ، استقبال خوبی
 کردند . و با او شان محکم های زیادی کردند . به این قسم مردم مدینه بنا
 انصاریا شدند . حضرت محمد ص ، ده سال را در دعوت به دین اسلام
 و پیشرفت اسلام گذراندند و دین اسلام را در تمام عربستان منتشر ساختند . برای زمین برون
 کفر و الحاد غزاهای کردند . مردم را به اخلاق نیکو ، توحید ، صداقت
 وفا ، برادری ، صلح و زندگی مشترک اسلامی دعوت کردند . و (۲۳) سال
 را به امر خداوند در انتشار دین پاک اسلام گذراندند . زمانیکه دوران
 پیمبری خود را به صداقت به سر رسانیدند و عمر (۶۳) سالگی از این
 دنیای فانی رحلت کردند .

ح: دین مقدس اسلام :-

دین پاک اسلام از طرف خداوند (ج)، توسط حضرت جبرائیل علیه السلام به حضرت محمد (ص) نازل شد. بعد از قبول کردن رحمت زیاد این دین مقدس تمام اطراف و اکناف جهان انتشار یافت.

اسلام یک دین پاک است که منشأ آن قرآن کریم و سنت حضرت محمد (ص) است. دین پاک اسلام دعوت کننده مردم به جانب حق و منع کننده باطل و مبرا از هر نوع نقص میباشد. این دین پاک یگانه راه نجات و رهایی بشر تا روز قیامت خواهد بود. هر کس که از دین اسلام پیروی کند. برایش مسلمان گفته میشود. و به این دین خداوند (ج) اسلام نام نهاده است. و برای بندگان خود آنرا پسندیده است. کسانی که درین وقت غیر از این، دین دیگر را پیروی می کنند کافرند. دین پاک اسلام آخرین و کاملترین دین آسمانی است، حضرت محمد (ص) پیغمبر آخر زمان بوده بعد از وی پیغمبر دیگری فرستاده نمیشود.

تمرین

- ۱- شبہ جزیرہ عربستان کجا است ؟
- ۲- شغل ہمہ مردم این شبہ جزیرہ چیست ؟
- ۳- قبل از اسلام در این سرزمین کدام نوع بی عدالتی مروج بود ؟
- ۴- در اثر آمدن اسلام کدام سبب عدالتی با زمین رفت ؟
- ۵- شہرہای مشہور عربستان کدام اند ؟
- ۶- در مکہ معظمہ کدام یک از قبایل زندگی میکردند ؟
- ۷- کمان قوم بنی ہاشم کی بود ؟
- ۸- حضرت محمد ص، کدام وقت بہ دنیا تشریف آوردند ؟
- ۹- با تولد حضرت محمد ص، کدام واقعات رخ داد ؟
- ۱۰- دایہ حضرت محمد ص کی بود ؟
- ۱۱- حضرت محمد ص، چند سالہ بودند کہ ماورشان وفات کردند ؟

- ۱۱- آن حضرت^۱ چند ساله بودند کہ با کاکای خود بہ شام رفتند ؟
- ۱۲- چرا بہ آنحضرت^۲ اس، مردم کہ لقب امین دادہ بودند ؟
- ۱۳- حضرت محمد^۳ اس، دفعہ دوم مال کی را برای فروش بہ شام بردہ بودند ؟
- ۱۴- حضرت محمد^۴ اس، چند سالہ بودند کہ بابی بی خدیجہ نکاح کردند ؟
- ۱۵- زمانیکہ در موضوع حجر الاسود اتفاق پیدا شدہ بود بہ برکت کی ازین رفت ؟
- ۱۶- آنحضرت^۵ اس، بہ چند سالگی بہ پیغمبری مبعوث شدند ؟
- ۱۷- حضرت محمد^۶ اس، چند سال مردم را در مکہ معظمہ بہ اسلام دعوت کردند ؟
- ۱۸- چرا آنحضرت^۷ اس، از مکہ بہ مدینہ منورہ ہجرت کردند ؟
- ۱۹- حضرت محمد^۸ اس، در مدینہ منورہ چند سال را در دعوت گذشتانند ؟
- ۲۰- حضرت محمد^۹ اس، در عمر چند سالگی از دنیا رحلت کردند ؟
- ۲۱- دین پاک اسلام از جانب کی بواسطہ کی بہ محمد^{۱۰}، نازل شد ؟
- ۲۲- کسیکہ از دین اسلام پیروی نکنند بہ او چہ گفتہ میشود ؟
- ۲۳- آیا دین اسلام آخرین دین آسمانی است، و دین دیگر نمی آید ؟

فصل چهارم

افغانستان و اسلام

الف: وضعیت افغانستان قبل از اسلام :-

در دره‌های گذشته در مورد شبه جزیره عربستان و در آنجا راجع به حضرت محمد ص، و مبعوث شدن شان به پیغمبری و دین مقدس اسلام چیزی خواندیم. در اینجا و قسمت وضعیت افغانستان قبل از اسلام اشاره می‌کنیم. افغانستان قبل از اسلام بنام آریانا یاد میشد. که بعد از آن به خراسان تبدیل شد. و در وقت آمدن دین اسلام خراسان نامیده میشد. درین وقت خراسان یعنی افغانستان برای خود حکومت های جدا جدا داشتند. و یک حکومت واحد نداشتند.

حاکم های محلی بالای مردم ظلم می‌کردند. دین های باطل مانند زروشتی،

بودائی، برهمنی و غیره. مردم منطقه را به مشکلات مواجه ساخته بود. بالسان
های مختلف تکلم میشد که وحدت مردم را هنوز هم مختل ساخته بود. وضعیت
ملک از هر جانب روز بروز خراب شده میرفت آموزش صنعت و علم هم
ضعیف بود. باشندگان این ملک از این وضع نهایت ناراض بودند. خلاصه
اینکه تغییرات برای این مملکت ضروری بود. تغییراتی که دین باطل را محو، نفاق
را ختم و جلوگیری از ظلم بنماید و حق مظلوم را بدید و یک عقیده و دین را بوجود
بیاورد. و به تمام این نابسامانی ها جواب بدهد.

این دین اسلام و روشنائی آن بود که درین وطن منتشر شد و این
مملکت را از بدبختی نائیله به آن گرفتار بود خلاص کرد.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلنَّاسِ بِشِيرَآءٍ وَذِيْءٍ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
 و ما ارسلناك الا رحمة للناس بشير و ذير و لكن اكثر الناس لا يعلمون
 سورة السبا آية (۲۸)
 و ما ارسلناک الا رحمتی لى الناس بشیر و ذیر و لكن اکثر الناس لا یعلمون

ب : انتشار دین مقدس اسلام در افغانستان :-

دین مقدس اسلام از یک ملک و از برای یک قوم نیست . بلکه این دین را خداوند ابرای تمام انسانها نازل کرده است به همین منظور حضرت محمدؐ و خلیفه های اسلام میخواستند که دین مقدس اسلام در سراسر جهان پخش شود و بدین ترتیب دعوت عام را برای تمام انسانها شروع کردند . خلفای راشدین راه حضرت محمدؐ را تعقیب کردند . ضمن جهاد خوان دین مقدس را در تمام جهان پخش کردند . و مردم این دین را بحیث یک دین جهانی شناختند .

خلیفه اول بر اساس هدایات و رهنمایی اسلام در تحت سایه جهاد این دین را در کنار خلیج فارس رسانید و راه فتوحات را برای افغانستان و ایران باز کرد .

خلیفه دوم مسلمین حضرت عمر رضی الله تعالی عنه در زمان خود در روشنائی

جهاد در خاک ایران داخل شد. و دین مقدس اسلام را در آنجا منتشر ساخت
و مجاهدین اسلام در وقت همین خلیفه دوم در قسمت افغانستان غربی و
جنوب غربی رسیدند و درین وقت حضرت عمر فاروق رضی الله عنه به
شهادت رسیدند. و تا یک وقت کم انتشار دین اسلام در نقاط دیگر
افغانستان به تعویق افتاد.

در وقت خلیفه سوم حضرت عثمان ^{رضی الله عنه} مجاهدین باز هم داخل افغانستان شدند
و برای انتشار دین اسلام نقشه کشیدند و نقشه را علی ساختند و تا کابل رسیدند
تنها کابل شاهان و یا کوشانیهای خور و بخا طری دست آوردن پاوشا
و قدرت چند وقت را به مکر و حید گذشتانند. اما وقتیکه دیدند تاب
مقاومت ندارند به مسلمانان تسلیم را خم کردند و بخی کردن
نهادند. به این ترتیب کابل بواسطه مسلمانان فتح شد. زمانیکه کابل
بدست مجاهدین افتاد. راه دعوت دین حق باز شد و در وقت بسیار کم
قسمت بیشتر منطقه به دین اسلام مشرف شد. و همه در زیر کلمه

توحید جمع شدند بعد از آن مسلمانان افغانستان در مورد بخش دین اسلام
در قسمت های دیگر زحمات زیادی کشیدند .

تمرینات و سوالات

- ۱- قبل از اسلام افغانستان بنام چه یاد میشد ؟
- ۲- وضعیت افغانستان قبل از اسلام چگونه بود ؟
- ۳- قبل از اسلام در افغانستان کدام دین ها رواج داشت ؟
- ۴- در وقت کدام خلیفه کابل به دین اسلام مشرف شد ؟
- ۵- در وقت کدام خلیفه دین اسلام در افغانستان رسید ؟
- ۶- کوشانیهای خور و چرا در مقابل مسلمانان مکر و حیل میکردند ؟
- ۷- بعد از اشغال کابل مسلمانان به چه شروع کردند ؟
- ۸- در چه وقت دین اسلام در افغانستان بخش شد ؟
- ۹- مسلمانهای افغانستان برای انتشار دین اسلام چه کردند ؟

فصل پنجم

افغانستان :

وطن عزیز ما افغانستان در آسیای مرکزی واقع است .

۱- اطراف افغانستان :-

افغانستان در شمال به تاجکستان و ترکمنستان تحت استعمار روسیه،
در جنوب به شرق پاکستان و در غرب با جمهوری اسلامی ایران هم سرحد میابد.
در حصه پامیر تقریباً (۱۰۰) کیلومتر با جمهوری چین هم سرحد است.
به این اساس افغانستان از چهار طرف با خشکد وصل است و به بحر
راه آزاد ندارد.

تمرین و سوالات

- ۱: زمین و آسمان را کی پیدا کرده است ؟
- ۲: چهار سمت را به کجای پیدا کرده میتوانیم ؟

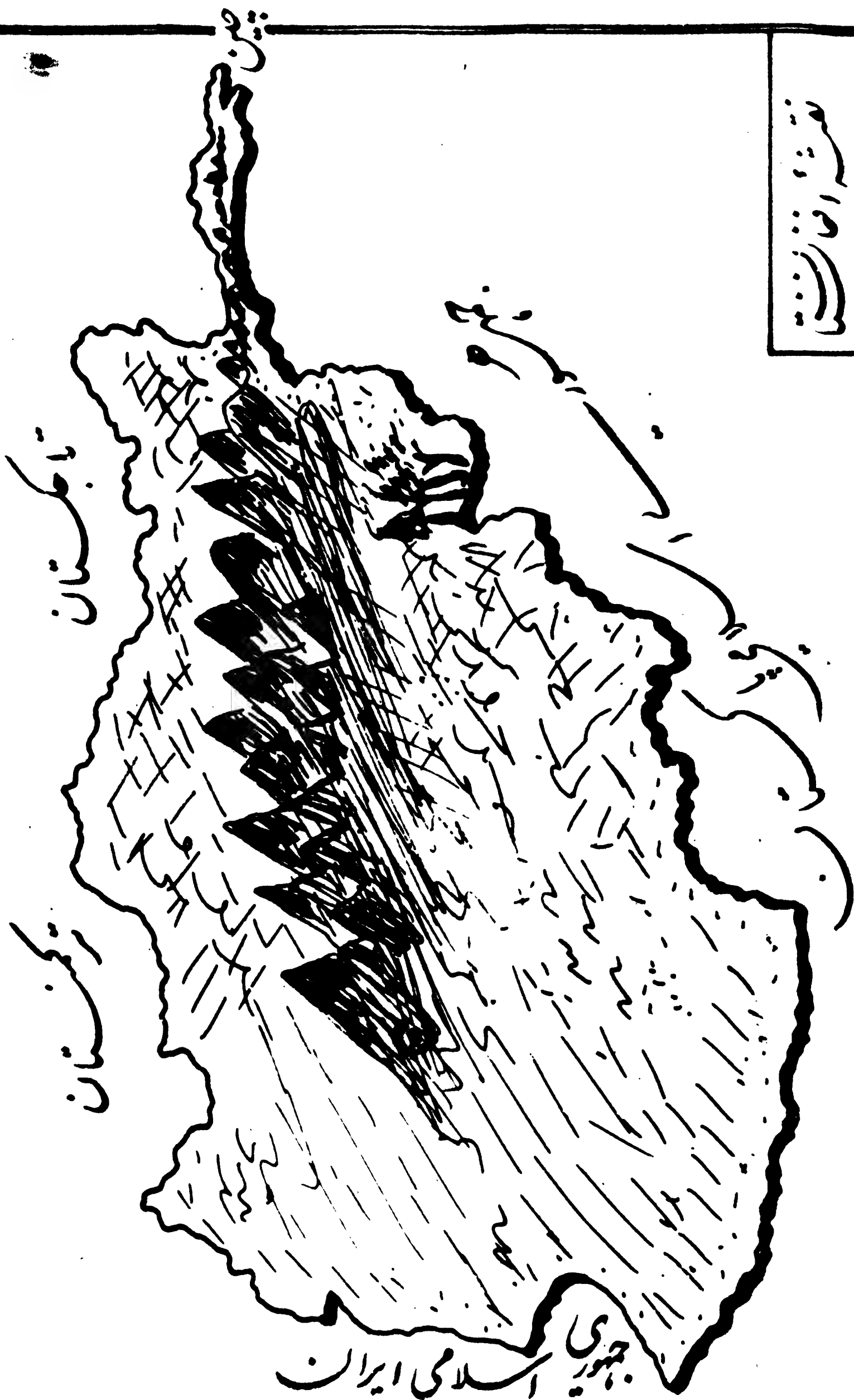
۴- ساختمان طبیعی و مساحت افغانستان :

افغانستان یک کشور کوہستانی است کہ (۶۶۴۴۹۷) کیلومتر مربع مساحت دارد.

۳- آب و هوای افغانستان :-

اکثر مناطق افغانستان در زمستان هوای سرد دارد. در تابستان هوای مناطق هموار نسبتاً خشک و گرم میباشد. افغانستان کوہهای بسیار زیبا دارد. در دامنه کوہها و درهها آب پاک و صاف جریان دارد. در اکثر مناطق کوہهای افغانستان موجود کردن هوای نرم و معتدل در فصل تابستان محکم می نماید.

نقشه افغانستان

۴- تقسیمات سیاسی افغانستان :-

افغانستان به (۲۹) ولایات تقسیم شده است که عبارت اند از ولایت بدخشان، بغلان، بادغیس، بلخ، بامیان، فراه، فاریاب، غزنی، غور، هرات، بلمند، جوزجان، کابل، پروان، کاپیسا، کنر، کندز، لغمان، لوگر، نیمروز، ننگرهار، پکتیا، پکتیکا، قندهار، سمنگان، تخار، وردک، زابل و ارزگان .

کابل پایتخت افغانستان است که در سال (۱۹۷۸- میلادی) ۵۲۴۳۵۰ نفر نفوس داشت .

معلم صاحب محترم از روی نقشه ولایات و مراکز افغانستان را به شاگردان نشان دهد .

۵: کشت :-

مردم افغانستان هشتاد و پنج فیصد (۸۵٪) به کشت و مالداري مشغول اند. کشت و کار در دامنه کوه تا دوره ناميه ان ماي هموار صورت ميگيرد.

۶- حاصلات مهم زراعتي افغانستان :-

حاصلات زراعتي افغانستان عبارت از گندم، جواري، پخته، لبلبو، برنج، باقلي، نخود، ماش، جو و غيره ميباشد. کشور ما همچنان ميوه ماي خشک و تازه زياد دارد. مثل انگور، خربوزه، انار، پسته، بادام، چارمغز و غيره.

۷: صنعت :-

افغانستان فابريکهاي نساجي، جاي نمجاري، کشتش باکي، بنت بند، سي برق، سوزا، صنايع شيشي مثل قالين و کليم بافي، کرباس بافي، برک بافي، ساختن نمذ و غيره رواج دارد.

۸- معادن :-

کشور با معادن و منابع طبیعی زیاد دارد. مثلاً:
ذغال سنگ، نمک، لاجورد، زمرد، بیسروچ، گاز طبیعی، آهن، مس،
مس و غیره.

۹- صادرات افغانستان :-

میوه های خشک و تازه مثل: انگور، خربوزه، چارمنغز، کشمش، گاز طبیعی
، پخته، پوست، پوست قره قل، پشم کوسفند، قالین، گلیم، لاجورد،
زمرد و غیره میباشد.

۱۰- لسانهای مهم افغانستان :-

لسان های مهم و رسمی افغانستان پشتو و دری است. لسان
های دیگر مانند بلوچی، تکیلی، ازبکی، پشه نی و قرغزی نیز وجود دارد.

۱۱- کوه های افغانستان :-

اکثر کوه های افغانستان از سنگ ساخته شده و بعضی کوه های افغانستان توسط جنگل ها پوشیده شده جنگل های مهم در ولایت پکتیا، پکتیکا، ننگرهار، کنر و بادغیس وجود دارد که درخت های گوناگون میوه دار و بی میوه دارد. در کوه های سنگ های قیمتی مثل لاجورد، زمرد، فلزات مانند آهن، طلا و مس پیدا میشود.

کوه های زیاد کشور ما برف دارد که در بهار و تابستان این برف آب میشود. از آب های مذکور در کشت و زراعت و نوشیدن استفاده میشود. مجاهدین افغانستان در کوه ها برای خود سنگ ها ساخته اند که از آنجا به لشکر دشمن کافر یعنی روس های وحشی حمله نموده تلفات و خسارت زیادی را داجانی میسرسانند.

و مجاهدین مؤمن بعد از حلاّت موفّقانه خویش به سنگرهای خود بر
میگردند.

(نقشه کوهها و جنگل های آمازون)

کوه‌های مشهور افغانستان :- هندوکش، سپین غر
کوه بابا، کوه سلیمان، سیاه کو، تیر بند ترکستان و غیره
میشود.

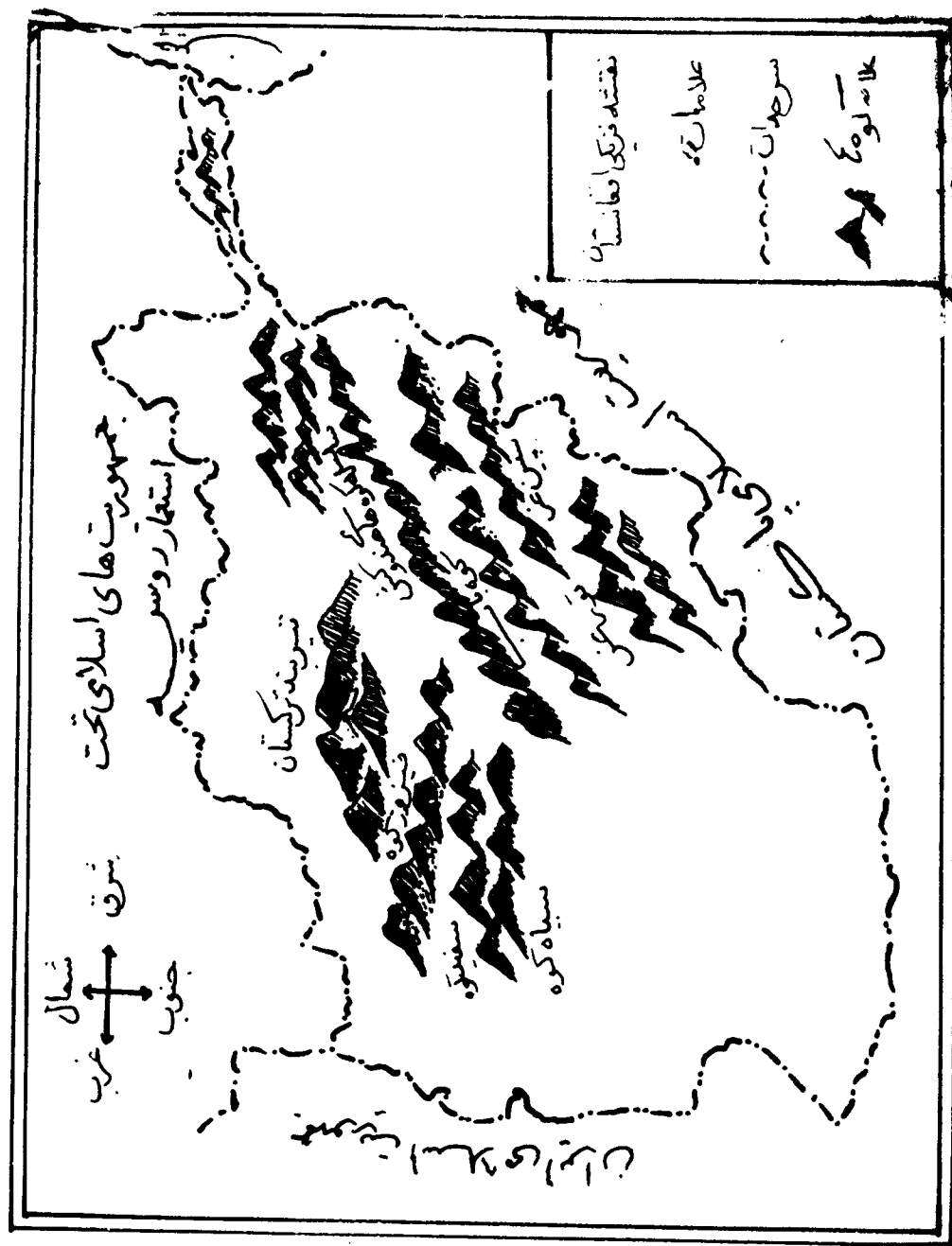

معلم صاحب محترم کوه‌های مشهور افغانستان را در نقشه برای شاگردان
نشان دهد.

د: شناخت خانواده :

با تولد مرحله زندگی طفولیت را در یک خانواده آغاز میکنند. خانواده عبارت از اولین جای زندگی ما میباشد که کار آن پرورش ما به مقصد پیشرفت آینده میباشد که نقش مهم را پدر، مادر، برادران بزرگ و خواهران به عهده دارند. خانواده در اثر ازدواج و پیوند زناشویی دو انسان بوجود می آید اگر این هر دو در یک فضای آرام و صمیمیت با اخلاق اسلامی و انسانی به زندگی خویش ادامه دهند به حدود مسئولیت خویش آشنا بوده و در انجام آن بکوشند فرزندان آنها در آینده انسانهای صالح در جامعه اسلامی بار آمده از جلد جانب زان فداکار و مجاهد راه خدا محسوب میگردند.

از نظر تربیت تهداب اول ما را خانواده ما میسازد خوبی و بدی را از آنجا یاد میگیریم و این امر تا حدی است که انسان درس کفر و یا درس ایمان را از آنجا می آموزد. زندگی خانواده مقدمه داخل شدن به اجتماع عمومی بوده که اهمیت آن زیاد میباشد خانواده خوب بهترین مدرسه بوده، به اطفال خویش درس ایمان داری، راستگاری و طیف شناسی، اخلاق نیکو داشتن را میدهند تا اعضای مفید جامعه اسلامی بآیند.

تمرین

- ۱- کوه های مشهور کشور ما کدام اند ؟
- ۲- کدام ولایات کشور ما جنگل ها دارد ؟
- ۳- کوه ها برای جهاد چه فایده دارد ؟

۱۲- دریاهای افغانستان :-

دریاهای مملکت ما اکثر از کوه های مرکزی سرچشمه می گیرند و در دره های کشور گاهی با شور و غلغلۀ زیاد و در بعضی جاها بحرکت سنگین و خاموشانه جریان دارد. که در شادابی و سرسبزی وطن عزیز ما نقش بسیار مهمی را بازی می کنند.

به استثنای دریای آمو هیچکدام از دریاهای مملکت ما قابل کشتی رانی نبوده زیرا اکثر آنها از دره های کم عرض به سرعت جریان دارد. بعضی دریاهای افغانستان در صحراهای ریگستانی جذب میگردند و بعضی از آنها خارج افغانستان به طرف ممالک همسایه مانند جمهوریتهای مسلمان نشین تحت تسلط استعمار روسیه جنایتکار، پاکستان و ایران جریان دارد و در داخل مملکت ما از دریاهای مذکور بسیار کم استفاده شده است. دریای کابل، دریای آمو، دریای هلمند، دریای هری رود و غیره دریاهای مشهور افغانستان میباشند.

۱۰۰

نقشہ فریگی افغانستان

تفتازن سرحد

33

三

تمرین

- ۱- دریاهای کشور ما از کجا سرچشمه میگیرد؟
- ۲- دریاهای افغانستان کدام طرف جریان دارد؟
- ۳- دریاهای مشهور افغانستان را نام بگیرید؟

فصل ششم

تاریخ افغانستان

الف: اولین تجاوز انگلیس به افغانستان :-

انگلیس در اولین تجاوز خود در افغانستان از زرد و خورد پادشاهان
سدوزائی و محمدزائی استفاده کردند. شاه شجاع را که به هند وستان گریخته
بود دوباره با خود آوردند. و در سال (۱۲۵۵ - هجری) به افغانستان حمله کردند.
دو فوج انگلیس از راه قندهار و جلال آباد در افغانستان داخل شد. و در
قندهار، غزنی، کابل و بامیان مستقر شدند. و آهسته آهسته تقویه
میشدند. پس از تقویه شدن انگلیس ها دوستان شاه شجاع نه بلکه
اختیارداران اصلی افغانستان شدند. مکناتن که بحیث سفیر آمده بود
خود را صدر اعظم انتخاب کرد.

شاه شجاع تا یک وقت کارهای حکومتی را میکرد. بعد از آن وقتی

رسید که از خانه خود بیرون شده نمیتوانست. این شاه دست نشاند
 به مکناتن چندین دفعه پیشنها و کرد که مملکت آرام است و به فوج شما
 ضرورت نیست، مکناتن گفت تا زمانی که خوف تجا و زات حاجی باشد
 فوج های انگلیس باید در افغانستان باقی بمانند.
 زمانیکه ملت مجاهد ما فهمیدند که شاه شجاع دست نشاند
 انگلیس ها است. و مثل یک عروسک نشسته است و تمام اختیارات
 در دست انگلیس ها می باشد همه به مقابل انگلیس ها به جها
 برخاستند.

درین وقت حساس که تمام مسلمانان مجاهد با دشمن در جها و مقدس مشغول
 بودند. دوست محمد خان بصورت ناگهانی به انگلیس تسلیم شد ولی با وجودین عمل و
 مجاهدین و جذبه اسلامی شان ضعیف نشد. و به زودی در کوپستان
 تحت قیادت میر سجدی خان بر دشمن حمله ور گردیدند.
 در قندهار، غزنی و لوگر تیر عاشقان راه حق در سنگر های پاک جها و رفتند.

و بر دشمن ماتم را برپا ساختند .

تشکیل شورای اسلامی :-

کلا نه‌های مجاهدین مسلمان روز (۱۶) روزه سال (۱۳۵۷ هـ.ق) جمع شده ، یک شورای اسلامی برای پیشرفت امورات جهادی در کابل تشکیل نمودند . اعضای شورا نواب محمد زمان خان را کلان خود و امین الله خان لوگری را نائب مقرر کردند . امین الله خان در میدان جهاد مجاهدین دلیر داشت . لذا مورد توجه مجاهدین قرار گرفت . و بسیار امور جهاد را به او سپردند .

روز (۱۷) روزه رمضان المبارک که تمام مجاهدین تحت قومانده امین الله خان لوگری و عبد الله خان اچکزی با هم جمع شده و بر دشمن حمله نموده داخل شهر کابل شدند کلان فوج انگلیس « برنس » را کشتند و برخی را زنده گرفتند . مکنا تن و فتاً خود را به چهاونی رسانید و با

فوج باقیمانده در بالا حصار قلعه بند شد .
فوج دشمن که در مقابل رویارویی با مجاهدین شکست خورد و دیگر
تاب مقاومت رانداشت به مکر و حیل شروع کرده . میخواست مجاهدین
را بی اتفاق کند اما این نوع کوششهای بیجا فایده نکرد .

آمدن وزیر محمد اکبر خان :-

وزیر محمد اکبر خان از قید بنجارا خلاص شد و به وطن خود آمد . با آمدن
مجاهدین خوشحال شدند و به اتفاق هم بطرف کابل حرکت کردند . مجاهدین
و او طلب از جاهای دیگر نیز بطرف کابل حرکت کرده . تماماً به یک فرمانده
باگفتن الله اکبر بر سنگرهای دشمن حمله نمودند . مکناتن بسیار و اخطا شد و
از کلمان مجاهدین خواہش اور بند را نمود .

بین وزیر اکبر خان و مکناتن در چمن کابل گفت و گو شروع شد ضمن

مناقشه دانست که کمنا تن برای حمله آماده گی می گیرد. لذا با وحمله کرده
 بقتل رسانده. رفقای دیگر او را زنده گرفت. انگلیس ها که از قتل کمنا
 خبر شدند چاره دیگر جز اینکه کابل را تخلیه کنند نداشتند به این
 ترتیب فوجهای خود را بطرف جلال آباد حرکت دادند مولی در خورد کابل
 و خاک جبار مورد حملات سخت مجاهدین قرار گرفتند و قبل از اینکه به
 جلال آباد برسند از بین رفتند. تنها داکتر (برایدن) بحالت نیم جان خود
 راه جلال آباد رسانید. وقصه شکست خود را به فوجی های دیگر و جلال آباد
 کرد. این شکست حکومت برطانیه را سخت در وحشت انداخت.
 وزیر محمد اکبر خان عقب فوج دشمن بطرف جلال آباد حرکت کرد. و فوج دیگر
 دشمن را نیز به شکست مواجه ساخت. درین وقت یک شورای بزرگ توسط
 مجاهدین در کابل دایر گردید. و از شایع خواستند که در مقابل انگلیزها
 جهاد را اعلان کند.

اما چون شایع که یک پادشاه دست نشانه بود، فیصده شور را عملی ننمود، بنابراین ۱۳

برخلاف خانواده خراب بدترین مدرسه است زیرا طفل در آنجا
بی ایمانی دروغگوئی و طیفه‌ناشناسی و اخلاق بد را یاد می‌گیرد بین افراد
خانواده محبت و مهربانی حقیقی وجود دارد. مادر خانه به کمک مادر، پدر، برادر و خواهر
خویش درس می‌دهد و می‌خوانیم و در کارهای خانه نیز با آنها کمک می‌نماییم.

تمرین

- ۱: اولین جای زندگی ما کجا می‌باشد؟
- ۲: خانواده خوب چه نوع خانواده را گویند؟
- ۳: مادر خانه به کمک کی درس می‌دهد و می‌آموزیم؟

وقت روان شدن بطرف جلال آباد از طرف مجاهدین به قتل رسید.
و پسرش فتح جنگ بر تخت نشانده شد.

وقتیکه وزیر محمد اکبر خان به کابل رسید. فتح جنگ را از تخت پائین و
بندی کرد. و امورات مملکت را خودش بدست گرفت. درین وقت دوستان
که هیچ وقت با مجاهدین محاکم نکرده بود و همیشه برای بدفهمی شوم خود
و تلاش میکرد این دفعه باز هم به خواسته کمر شکن با دارانش تسلیم شد.
و به وزیر محمد اکبر خان خط روان کرد که در آن مجاهدین را از جنگ در مقابل
انگلیسها منع کرده بود. به مجرد رسیدن خط مجاهدین از مقابل با دشمن صرف نظر کردند.
انگلیسها از این فرصت استفاده کرد. هنگام برآمدن از مملکت خسار زیادی
به بسیاری جاها رسانیدند. در مقابل این تخریبات مجاهدین حملات خود را بر
دشمن از سر گرفتند. بعد از گرفتن انتقام دشمن را به فرار از وطن مجبور نمودند و دست
را که انگلیس با بصورت بندی به هندوستان فرستاده بودند و باره کابل آمد
و بر تخت پادشاهی نشست.

پادشاهی دوست محمد خان :-

مجاہدین مسلمان افغانستان بعد از دادن هزاران شهید در طول
چندین سال با دشمن خونخوار خود انگلیس با برآنها غالب و کامیاب
شده . وطن را از جنگال منحوس انگلیس با خلاص کردند . دین هنگام دوست
محمد در حالیکه همه چیز آماده بود آمد و بر تخت پادشاهی نشست اما انگلیس با بازیم آرام نه نشسته
هر قسم خواهشات خود را بالای دوست محمد خان قبولانیدند . او هم بخاطر
حفظ پادشاهی خود تمام خواهشات دشمن را قبول کرد و یکی دیگر از کارهای غائبانه
امیر دوست محمد خان این بود که بعضی از کلان های مجاہدین را به شهادت رسانید . در
وقت حکومت وی سلطان احمد که برادر زاده اش بود برای بدست آوردن
حکومت با کاکای خود به مخالفت شروع کرد . اما شکست خورد .
بعد از ختم این جنگ دوست محمد خان در هرات مرد و آنجا دفن گردید .
بعد از مرگ دوست محمد خان پسرش شیرعلی خان پادشا شد . برادرانش برای بدست

آوردن قدرت کشمکش را شروع کردند. و در مقابل برادر خود قد علم کردند
 در نتیجه زود خورد شیرعلی خان شکست خورد و محمد افضل خان پادشاهی رسید.
 شیرعلی خان باز هم برای بدست آوردن حکومت با محمد افضل خان
 داخل جنگ شد. بعد از یکسال حکومت محمد افضل وفات کرد و محمد اعظم
 بر تخت نشست. در این وقت شیرعلی خان به عرض متعبدیه با محمد اعظم خان
 بطرف کابل حرکت کرد و در یک جنگ محمد اعظم خان شکست خورد و
 شیرعلی خان بار دوم پادشاه شد.
 پادشاهی دوم امیر شیرعلی خان :-

در این مرتبه شیخ علی خان روابط خود را با روسها خوب کرد یا به عبارتی
 دیگر رابطه نزدیک خود را با روسها قایم نموده تا در وقت حمله انگلیس با او
 کمک کنند. امیر شیرعلی خان به این منظور با روسها قرارداد دوستی امضا کرد
 که بر اساس این قرارداد روسها می توانستند به کام محمد بر بندون
 از خاک افغانستان بگذرند. در قرارداد شرط های دیگری نیز گنجانیده

شده بود که از طرف دی قبول گردید انگلیسها از پیدا کردن رابطه نزدیک
افغانستان با روس بآتشوش افتدند زیرا ایشان این رابطه و دوستی را
برای خود خطر و تجاوز مستقیم میدانستند به این خاطر از سه طرف به خاک
افغانستان حملات خود را شروع کردند .

درین وقت شیرعلی خان به اساس قرار دادی که با روسها بسته بود از روسها
مطالبه حکم نمود و به این خاطر سفر خود را به روسیه شروع کرد .
وقتی که به مزار شریف رسید . با حکومت روسیه ارتباط مطلوبی گرفت . روسها
که از سابق به منافقت و حیدگری عادت داشتند . چهره دورویی
خود را معلوم کرده و از حکم بمیر شیرعلی خان خودداری نمودند . زیرا روسها میخوا
ستند که افغانستان را بدو حصه تقسیم نمایند . و از شیرعلی خان در مورد بحیث
یک آل کار می گرفتند . وقتی که شیرعلی خان از ملک روسها ناامید
شد ناگهان مریض شده وفات کرد . شیرعلی خان باز هم برای مردم مجاهد

۱- روسها و انگلیسها موافقه نموده بودند تا افغانستان را بین خود به دو حصه تقسیم نمایند .

افغانستان بنام علم و دانش اقداماتی کرد که از آنجمله نشر جریده شمس النهار را می توان نام برد
 او برای تنظیم عسکری نیز اقدامات مفید کرد. مگر مانند پدران خود
 از جهاد افغانستان به نفع خود استفاده کرد. و در دوره دوم پادشاهی خود باروها
 روابط نزدیک پیدا کرد. و توجه فوج تنظیم شده مسلمانان را از خود گشتاند و به روسها
 تمکین کرد. زمانیکه انگلیس بر افغانستان حمله کرد روسهای دو روی به مملکت
 حاضر نه شدند و نسبت به ضعف پادشاهان بار دیگر این مملکت در زیر
 استعمار انگلیس باقی ماند.

ب: تجاوز دومی انگلیس بالای افغانستان :-

بعد از گذشت (۳۵) سال انگلیس برای بار دوم مردم مسلمان افغانستان
 را مورد حمله قرار داد و زمانیکه محمد یعقوب بعد از وفات شیر علی خان بر
 تخت نشست از روز اول وطن خود را به انگلیس بفروخت و با آنها
 معاهده سنگین کندک را در سال (۱۲۹۶- هجری قمری) امضا کرد

به اساس این معاهده محمد یعقوب یک سفیر انگلیس را در کابل پذیرفت همچنان
 افغانستان بدون مشوره انگلیس با ممالک دیگر جهان ارتباط گرفته
 نمیدانست و به این ترتیب مملکت مذکور رسماً به انگلیس وابسته شد. یکما
 بعد از معاهده گندمک کیوناری که سفیر انگلیس بود به کابل آمد. و اختیار
 مملکت را بدست گرفت. مجاهدین هوشیار، مؤمن و ایماندار به سیاست و فهمیده
 و بر ضدش قیام کردند. کیوناری که حله مجاهدین را دید خود و رفقای خود را در
 آتش سوختاند. زمانیکه انگلیس با از قتل کیوناری واقف شدند. فوج خود
 را از قندهار، کرم و خیبر داخل افغانستان کردند و (رابرت) کلان فوج
 انگلیس کابل را گرفت. و بالا حصار را چور کرد. و محمد یعقوب را بندی به هندوستان
 فرستاد.

شروع جہاد و مقابل انگلیس :-

زمانیکہ فوج انگلیس ضمن معاہدہ نسکین گندمک و قتل کیوناری در
افغانستان داخل شد و محمد یعقوب خان پسندی بہ ہندوستان
فرستادند . مجاہدین راہ حق و مقابل آہنہا قیام کردند .

طوریکہ مجاہدین کابل ، کوہدامن و کوستان تحت قومانڈہ غلام حیدر خان کابلی ، میرچہ
خان کوہدامن و محمد کریم خان و مجاہدین تگاب و سحراب تحت قومانڈہ
محمد عثمان خان صافی و مجاہدین لوگر تحت قومانڈہ غلام حیدر خان چرخ
و مجاہدین ولایت میدان و وردک تحت قومانڈہ محمد جانخان وردکی ،
مجاہدین غزنی تحت قومانڈہ ملا دین محمد « اندر » و مجاہدین سرات
تحت قومانڈہ محمد ایوب خان و مجاہدین ننگر ہار تحت قومانڈہ عصمت
الہ خان
« جبار خیل » و ہزاران مجاہد دیگر داوطلبانہ بہ میدان جہاد
برآمدند و براساس ایمان و عقیدہ خود با گفتن نعرہ اللہ اکبر حملات قاطع
خود را بر دشمن شروع کردند مجاہدین کابل تمام اہم اطراف کابل را مورد حملات خود قرار دادند .

چنانچه غازی محمد جاستخان در قلعه قاضی بوشمن حمله کرده . بعد از جنگ خونین
 دشمن را شکست داد . بعد از آن رابرت به مقابلۀ غازی محمد جاستخان برآمد .
 مگر فوج رابرت طوری شکست خورد که خود را به فرار به شیرپور رسانید پس مجاهدین
 در کابل درآمدند و شهر را اشغال کردند و فوج رابرت در قلعه شیرپور قلعه بند شد .
 درین وقت در کابل ، لوگر ، ننگرهار ، پروان ، وردک ، غزنی ، کوهستان و بسیار جاهای
 دیگر مردم بصورت داوطلبانۀ با مجاهدین یکجا شدند که باعث قوت و قدرت
 مجاهدین گردید . رابرت که از آمادگی مجاهدین واقف گردید معنویات خود را باخته
 و در فکر خروج عساکر خود از افغانستان شد و به بسیار هوشیاری اعلامیه
 را در مملکت نشر و چنین نوشته بود . انگلیس بدون جنگ قوای خود را از
 افغانستان خارج میکند هر کسی را که این ملک میخواد کلان خود انتخاب کند
 ما او را به رسمیت می شناسیم . در اثر نشر این اعلامیه مردم در فکر انتخاب
 کلان قوم شدند . درین وقت در نظم جهاد تغییر آمد و دشمن از موقع استفاده کرد
 از هندوستان و جلالت آباد فوج تازه دم خواسته . و بر برخی از جاهای مجاهدین حمله کرد

آمدن امیر عبدالرحمن خان :-

امیر عبدالرحمن سال (۱۲۹۸ - هـ. ق) از بخارا به افغانستان آمد. و بخاطر بدست آوردن پشتیبانی ملت مسلمان خود به هر جا خط فرستاد و برای خارج کردن انگلیس ها نظرشان را به خود معلوم کرد. در اینوقت محمد ایوب خان از برات به امیر عبدالرحمن خان خط فرستاد و از او خواسته بود «که در کشیدن انگلیس ها باید یک موقف داشته باشیم» مگر امیر عبدالرحمن به آن جواب مفید نداد.

امیر عبدالرحمن خان با مجاهدین زیاد در اینوقت به چاریکار رسیده بود و میخواست که بر دشمن حمله کند. انگلیس ها که ناکامی خود را میدیدند از او خواستند که کابل بیاید و قدرت را بگیرد. عبدالرحمن این خواسته انگلیس ها را قبول کرد و کابل آمد و زمام امور را بدست گرفت. و این درحالیکه غازی محمد جانخان و ملامشک عالم هنوز هم مصروف جمع کردن مجاهدین و اخراج کلی دشمن از وطن بودند.

تمرینات

- ۱۔ انگلیس ہا چطور و چرا دفعہ اول بر افغانستان تجاوز کردند؟
- ۲۔ انگلیس ہا از کدام جا ہا عسکر خود را داخل افغانستان کردند؟
- ۳۔ در تجاوز مرتبہ اول انگلیس ہا کی را مانند عروسک با خود آوردنہ؟
- ۴۔ مکناتن کی بود و در افغانستان چه وظیفہ داشت؟
- ۵۔ در کوہستان کی در مقابل کی بہ جہاد قیام کرد؟
- ۶۔ شورای اسلامی چه وقت تأسیس و نائب آن کی بود؟
- ۷۔ وزیر محمد اکبر خان از کجا بہ وطن آمد و چه کرد؟
- ۸۔ مکناتن از طرف کی بہ قتل رسید؟
- ۹۔ واکٹر برآیدن کی بود؟
- ۱۰۔ دوست محمد بہ کدام خواستہ دشمن تسلیم شد؟

شناخت مدرسه :

چون مدرسه جای یاد گرفتن علم و معرفت میباشد آنرا دوست داریم و به آن علاقمند میشیم شاگرد خوب کوشش میکند که در محیط مدرسه علم، اخلاق و بندگی خداوند را بیاموزد و به هر اندازه که دانش پیدا نماید به همان اندازه به مرتبه کمال نزدیک شده میرود اگر هدف ما از علم آموختن زنده کردن دین و آئین الهی (اسلام) باشد درجه و مرتبه ما به درجه پیغمبران الهی نزدیک میشود و اگر در راه آموختن علم و جهاد پاک خود بمیریم درجه شهادت نصیب ما گردیده و جای ما بهشت میباشد. مقصود از آموختن علم در مدرسه این نیست که تنها در امتحان کامیاب گردیم بلکه منظور اصلی این است که هر یک از شاگردان مدرسه طالب خوب، انسان پاک، مجاهد و زبده و دل سوز اسلام بوده از تحصیل علم فایده زیاد ببرند. آرزوی هر پدر و مادر و استاد خوب این است که فرزندان و شاگردان شان در میدان زندگی کامیاب و خوشبخت بوده از مشکلات دلتنگ و پریشان نشوند و در آینده صاحب کمال و علم گردند تا بتوانند

- ۱۱۔ سلطان احمد کی بُود و درمقابل کی قیام کرد ؟
- ۱۲۔ بشیر علی خان دوستی روس و دشمنی انگلیس چه فایده رساند ؟
- ۱۳۔ انگلیس ہا چرا دفعہ دوم بہ افغانستان حملہ کردند ؟
- ۱۴۔ شیر علی خان از عسکر تنظیم شدہ خود در مقابل دشمن چه فایده گرفت ؟
- ۱۵۔ یعقوب خان با انگلیس کدام معاہدہ را امضا کرد ؟
- ۱۶۔ کیوناری کی بُود و چه بر سرش آمد ؟
- ۱۷۔ ورقلہ قاضی کی دشمن را شکست داد ؟
- ۱۸۔ عبدالرحمن از کجا بہ وطن آمد و چه کرد ؟
- ۱۹۔ محمد ایوب خان از عبدالرحمن خان چه خواہش کرد ؟
- ۲۰۔ بعد از شکست بار دوم انگلیس ہا کی زمام امور را بدست گرفت ؟

نگاهی به حکومت عبدالرحمن خان :

زمانیکه محمد ایوب خان از امیر عبدالرحمن خان کد ام جواب مفید حاصل نکرد . باز عامت مجاهدین دلیر هرات بطرف قندهار حرکت کرد و قتی به دشت میوند رسید و شش روز را در آنجا گذشت تا ند صبح روز هفتم مجاهدین مست عشق خداوند ، بردشمن حملات خود را شروع کردند . تا چاشت همان روز بسیاری از مجاهدین شهید و زخمی شدند . بعد از چاشت یکتعداد مجاهدین از طرف عقب بردشمن حمله کرده . و مجاهدین دیگر نیز از هر طرف حمله خود را شروع نمودند تا اینکه فوجی های زیاد دشمن مانند برگ ریختند و متباقی از و از خطائی فرار نمودند مگر از طرف مجاهدین تعقیب و بجز از چند نفر همه به هلاکت رسیدند . حکومت انگلیس که شکست خود را در جنگ میوند دید . به رابرت امر کرد که به فوج قلعه بند قندهار کومک بفرستد .

چون هندستان این کمک کار آسان نبود لذا انگلیس با عبدالرحمن خان ارتباط

گرفتند بعد از مشوره و گفتگو انگلیس با پیغام عبدالرحمن را با چند تن افغان
 بحیث محافطین با خود گرفته به طرف قندهار حرکت کردند. در مسیر
 راه دشمن ریاکار پادشاهی عبدالرحمن و خروج قوامی انگلیس را به گوش
 مجاہدین رسانید. و به این ترتیب خود را به قندهار رسانید.
 بالاسے مجاہدین حمد کردند و نتیجہ قندمارا گرفته و به یکی از طرفداران
 عبدالرحمن سپاریدند و بعد انگلیس را از افغانستان برآمدند و عبدالرحمن
 در سال (۱۲۹۸ هـ) پادشاه شد.

مداخلہ غیر مرئی انگلیس حادث وقت عبدالرحمن :-

انگلیس ہا کہ جنگ اول و دوم رویا رویی با ملت مجاہد افغانستان بہ
 شکست مواجہ شدہ بودند و بہ را کردن مملکت مجبور شدند. این بار راہ مداخلہ
 غیر مرئی را باز کردند کہ این مداخلہ غیر مرئی از تجاوز علنی شان آن خطرناک تر بود.
 این فعالیت خصوصی انگلیس ہا مداخلہ در امورات داخلی افغانستان بود کہ بہ

مجاہدین مسلمان خسارہ بیشتری رسانید. و قسمیکہ مجاہدین میخواستند
وطن ما مکمل آزاد شود نشد.

عبدالرحمن علاوہ براینکہ برای استحکام حکومت خود و آوردن امن
بسیاری اشخاص را بہ قتل رسانید مگر بعضی جاہای وطن کہ تا آنوقت
بہ دین اسلام مشرف نشدہ بود بہ اسلام مشرف شد. کہ قبل از اسلام
بنام کافرستان یاد میشد. مانند نورستان این پادشاہ برای تابع
کردن نورستان غلام حیدرخان چرخ را فرستاد کہ بعد از سپری
شدن (۸) ہشت ما تمام نورستان را بہ دین مقدس اسلام مشرف گردانید و آنہا
را بہ حکومت کابل مربوط ساخت.

تاسیس دارالمحافظہ دارالعلوم در کابل و تأسیس خراجخانہ و فابریکہ حربی نیز از عمدہ کارہای
این دورہ می باشد. در وقت عبدالرحمن مدخلہ غیر مرئی استعمارگران روس تزاری فرصت برای دست
اندازی پیدا کرد. و افغانستان میدان رقابت و قدرت بزرگ گردید.

دورہ حکومت حبیب اللہ :- بعد از وفات عبدالرحمن در سال ۱۲۱۹ھ قیچہ اش حبیب اللہ بر تخت کابل

نشست و از روش پدر خود استفاده کرد. و با انگلیس به ارتباط ملت افغانستان کدام تغییر آورد.
 و افغانستان مانند سابق از استقلال کامل بی بهره ماند امیر حبیب الله شخص عیاش و استراحت
 طلب بود، موصوف بعد از ۱۸ سال پادشاهی در سال ۱۳۲۷ هـ ق، در کنگر گوش لغمان توسط
 شخص ناشناس قتل رسید. در دوره او کارهای ارقیب ساختن پل ها، کرک ها، مکاتب جیهیه، حریه
 فابریکه برق جبل السراج و نایس چاپخانه صورت گرفته است.
 دوره حکومت امان الله و جنگ سوم با انگلیس باز -
 بعد از مرگ حبیب الله پسرش امان الله اعلان پادشاهی کرد در همین وقت
 نصر الله خان در جلالت با و خود را پادشاه اعلان کرد اما بعد از آن ازین دعوا
 گذشت و به امان الله تسلیم شد.
 وقتی که امان الله پادشاه شد مجاهدین مسلمان، روحانیون، مشایخ و
 کلا آنها برای بدست آوردن استقلال کامل و نشان دادن قوت ایمان
 باز هم در میدان جهاد برآمدند. و در مقابل طاغوتی زمان جهاد
 اسلامی خود را آغاز کردند.

شروع جنگ سوم با انگلیس :-

امان الله موقع را غنیمت دانسته و برای بدست آوردن قدرت مقام

از قوت جهادی مجاهدین مسلمان استفاده نموده استقلال وطن را

اعلان کرد و به ولایات سرحدی قوای عسکری فرستاد.

سپه سالار صالح محمد خان به زعامت قوای عسکری بطرف دره خیر

فرستاده شد. و در مقابل دشمن سنگر گرفت. مجاهدین مسلمان افریدی که

طرفداری عساکر حکومت را میکردند در آن طرف مرز سرحد دشمن را به عقب راندند. صالح محمد

در اثر گرفتن پول از انگلیس بازخم بسیار خورد ناخن خود را بهانه گرفته و

مجاهدین را از جنگ منع کرد. دشمن از موقع استفاده کرده و جاها را تاد که

تسخیر کرد. درین وقت مجاهدین ننگرهار، لغمان و کنر تحت قیادت مجاهد

محلی "به میدان جنگ برآمدند و حملات خود را به دشمن آغاز کردند و نتیجه

مجاهدین قسمت های تسخیر شده را واپس اشغال کردند. و قوای دشمن

به مانند شیخ پادشاه از اسلم پور، ملا صاحب چکنوری، ملا صاحب کجوری، میر سید پادشاه، میر زمان خان کنه‌ری

صیاد صاحب سرکلان، حیدر غازی صافی، سید گل پادشاه کنه‌ری، عبدالغفار خان از سروبی محمد سید صاحب از

چارباغ و امثال اینها.

شکست خوردند .

درین وقت لشکری شکل از قوای حکومتی تحت قیادت عبدالقدوس غنڈ مشرو
غلام نبی خان ناصری به طرف قنڈ مار فرستاده شد به مجرد رسیدن ،
جنگ در گرفت . قوای حکومتی تاب مقاومت را در خود ندیده عقب نشینی کردند
که در نتیجه بعضی جاها بدست قوای دشمن افتید .

مگر زمانیکه مجاہدین داوطلب تحت قیادت مجاہدین محلی "بالای دشمن"
حملہ ور شدند نصرۃ کبیر اللہ اکبر را بلند نمودند و روز روشن را بالای دشمن شب
تار نمود ، خسارات شدیدی برایشان وارد کردند جا
های تسخیر شده را واپس بدست آوردند .

و همچنین قوای دیگر حکومتی تحت قیادت سپہ سالار محمد نادر ، مبارکشاه غنڈ مشرو و محمد عالم غنڈ مشربہ محاذ پکیا
غرض مقابله با دشمن فرستاده شد . تا آنکه علمای دین و مجاہدین ۳۰ نفر کف حملہ خود را بر
دشمن انگیزش شدید ساخته با لفظ نصرۃ کبیر لشکرهای دشمن را اشغال و سایل فحاشی برای

مانند حاجی عبدالغیر خان ، فضل حق خان ، مولوی عبدالواسع خان ، سید نور محمد شاہ ، قمر الباشا آخند زاده

را قطع و قلعہ های تل و وانو را گرفتند و نیز جیہاونی ہنگو و میرانشاہ را محاصّر
کرده و خسارات شدیدی بر دشمن وارد کردند .

خلاصہ اینکه فوج دشمن را قوت ایمان و نفوذ های تکبیر مجاہدین
سخت وار خطا کرده از پا افتید . و طالب صلح شد .

مذاکرۃ صلح در سال (۱۲۹۷ - ھ ش) در راولپنڈی شروع شد بعد از گفتگو
بین طرفین معاہدہ امضا و استقلال افغانستان در آن بہ رسمیت
شناختہ شد این جہاد مجاہدین مسلمان افغانستان مطابق و موافق ارشاد
پاک اسلام علیہ باطل بود کہ ملت خود را از زیر یوغ بیگانہ خلاص کرد .
مگر قسمی کہ آرزو داشتند موفق بہ تشکیل یک اجتماع اسلامی
نشوند .

محمد رسول خان آخندزادہ ، عبدالحق خان و اشال ایشان .

۲- مانند شہزادہ فضل الدین ، ملک موسیٰ خان ، زر خان وزیر ، عبد السلام خان ، ملک

محمد اکبر خان منگل ، شاہ دولہ خان ، ببرک خان خدرانی ، محمد عالم خان اندھی ، شیر محمد خان گردیزی و اشال
ایشان .

حالات افغانستان بعد از استقلال :-

بعد از استقلال روسها متوجه افغانستان شدند و برای بخش افکار کمونیزم و به سر رسانیدن اهداف شومشان به امان الله دست دوستی دراز کردند. که از همین جا مداخله روسها در مسائل داخلی افغانستان شروع شد نزدیک شدن امان الله با روسها باعث قهر و غضب مسلمانهای افغان^{ستان} شد زیرا از یکطرف روسهای وحشی با مردم مسلمان بخارا که علیه شان به جهاد مصروف بودند. ظلم و تجاوز میکردند و از جانب دیگر در حدود یک میلیون بخارائی به اساس ظلم و ستم روسها به افغانستان مهاجر شدند. و میخواستند که مسلمان های افغانستان آنها را کمک نمایند. حکومت امان الله عوض اینکه بایشان کمک نماید بالای مهاجرین ظلم و ستم را شروع کرد و از آمدن مهاجرین دیگر به افغانستان جلوگیری کرد. به این ترتیب مردم مسلمان افغانستان از امان الله نفرت کردند.

خصوصاً هنگامیکه دی از سفر روسیه واروپا دوباره بازگشت و به
 بخش فرنگ پوچ شرق و غرب در افغانستان شروع کرده تهنیت
 اعطای اسلامی را زیر پا نمود و نفرت مردم هنوز هم بیشتر گردید. این کار
 سبب قهر تمام مجاهدین مسلمان، روحانیون و علما گردید. که در نتیجه تمام افراد
 ملت علیه او اعلان جراد کرده قیام نمودند. درین وقت در کوه دامن شخصی
 بنام حبیب الله در بند که دن را امامی حکومتی شروع کرد.
 بعداً آنقدر قوی شد که بالایی کابل حمله نمود. امان الله تاب مقاومت
 در خود ندید. به قندمار گریخت و از آنجا به خارج برآمد و حکومت او سرنگون
 شد و حبیب الله که خود را خادم دین رسول الله میگفت به قدرت رسید
 و نه ماه حکومت کرد. بعد از آن نام برده از بین رفت و محمد نادر در عرض
 او بر تخت نشست.

به خود و جامعه خویش خدمت بزرگی را انجام دهند.

تمرین و سوالات

- ۱: مدرسه جای چه میباشد؟
- ۲: مقصود از آموختن علم در مدرسه چیست؟
- ۳: اگر در راه آموختن علم وجهه‌ای بگیریم چه درجه‌ای را کفایت میکند؟

بنی شائبه مینمایند

بعد از بحث و مشوره متخصصین نصاب تعلیمی در مورد تهیه کتب درسی مضامین مختلفه به این نتیجه رسیدند که نظر به شرایط دشوار جهادی و عدم وقت کافی کتب درسی مضامین مختلفه دو اتحاد اسلامی را که قبلا طرف استفاده بود باهم مقایسه و مطالب اهم آنها را در نظر داشت دشواری قید زمان تدریس در عالم مجاهدت و مهاجرت انتخاب نمایند.

لذا مدیریت نصاب تعلیمی مرکز تعلیمی افغانستان مسرت دارد که موقع یافت تا تمام کتب مضامین مختلفه درسی تنظیم های جهادی را که از طریق نصابهای تعلیمی مختلفه طبع شده بود مقایسه نمود. مطالب و عناوینی را که از نقطه نظر سطح دانش فهم شاگران و شرایط جهادی از نگاه تعلیم و تربیه سهل تر و آموزنده تر بود انتخاب و در معرض چاپ قرارداد.

اسلام مع الاکرام

مدیریت نصاب تعلیمی اداره مرکز تعلیمی افغانستان

صفحه	عناوین	صفحه	عناوین
۲۰	۳: براعظم	۱	فصل اول: الف: شناخت خود
۳۰	۴: بحر اعظم	۳	ب: شناختن مخلوقات خداوند (ج)
۳۴	تمرین	۴	ج: چهار سمت
۳۵	۶: براعظم آسیا	۶	د: شناخت خانواده
۳۵	۷: ساختمان طبیعی آسیا	۸	ه: شناخت مدرسه
۳۶	۸: دریا	۱۰	و: شناخت اجتماع
۳۶	۹: چهار سمت براعظم آسیا	۱۱	ح: تمرین
۳۹	۱۰: تمرین	۱۲	فصل دوم جغرافیه، زمین، کوه
۴۰	فصل سوم عربستان	۱۴	ب: تپه
"	الف: موقعیت عربستان	۱۵	ت: دشت
۴۱	ب: وضعیت عربستان قبل از اسلام	۱۵	ث: چشمه
۴۲	ج: تولد حضرت محمد (ص)	۱۶	ج: دریا
۴۶	د: تربیه حضرت محمد (ص)	۱۷	ه: دلت
۴۷	ه: نکاح بابی بی خدیجه (رض)	۱۸	خ: جهیل
۴۸	و: گذاشتن حجر الاسود	۱۹	د: خلیج
۴۸	ز: بعثت حضرت محمد (ص)	۲۰	ز: جزیره
۵۲ و ۵۱	دین مقدس اسلام - تمرین	۲۱	ص: جزیره نما
۵۴	فصل چهارم افغانستان و اسلام	۲۲	ز: مجمع الجزایر
"	الف: وضعیت افغانستان قبل از اسلام	۲۳	س: آبشار
۵۶	ب: انتشار دین مقدس اسلام در افغانستان	۲۴	ش: قله
۵۹	فصل پنجم افغانستان	۲۵	ع: کوه های آتشفشان
"	۱: اطراف افغانستان	۲۶	س: ابناء
۶۱	۲: ساختمان طبیعی و مساحت افغانستان	۲۷	ح: خاک
"	۳: آب و هوای افغانستان	۲۸	ط: سطح مرتفع
۶۲	۴: تقسیمات سیاسی افغانستان	۲۹	ع: صحرا

صفحه	عناوین	صفحه	عناوین
		۶۵	۵: کشت و زراعت
			۶: حاصلات
			۷: صنعت
		۶۶	۸: معادن
		"	۹: صادرات افغانستان
		"	۱۰: لسانهای مهم افغانستان
		۶۷	۱۱: کوه های افغانستان
		۷۱	تمرین
		۷۲	۱۲: دریاهای افغانستان
		۷۴	تمرین
		۷۵	فصل ششم تاریخ افغانستان
		"	الف: جزء اول انگلیس و افغانستان
		۷۷	۱: ساختن یک شورای اسدی
		۸۱	۲: پادشاهی دوست محمد خان
		۸۲	۳: پادشاهی شیرعلی خان
		۸۴	ب: جزء دوم انگلیز و افغانستان
		۸۶	۱: شروع جهاد و مقابل انگلیسها
		۸۸	۲: پادشاهی عبدالرحمن خان
		۸۹	تمرینات
		۹۴	ج: پادشاهی امان الله و جنگ سوم
		۹۵	۱: شروع جنگ سوم با انگلیسها
		۹۸	۲: حالت افغانستان بعد از استقلال
		۱۰۰	تمرینات

اهداف نصاب تعلیمی مرکز تعلیمی افغانستان

هدف عمومی : توحید نمودن نصاب تعلیمی تمام تنظیم های جهادی و بوجود آوردن تعلیم و تربیه خاص و جامع اسلامی که ضد هر نوع باطل پرستی و بدعت ها بوده و همچنین استحکام بخش مفاهیم و قوانین کلی اسلامی در جامعه اسلامی افغانستان باشد .

هدف خصوصی : تدریس توحید و وحدانیت به سپاهیان اسلام و رهروان راه حقیقت است تا متمدن گشتن و قوانین عالی و معقول شرع انور طور دایم و قایم گردند این نصاب متضمن آسایش و سواد اسلامی با دو نظر داشت و جاب و شرایط جهادی، فلسفی، اقتصادی، فرهنگی، تخیلی، مدنی و معیشتی بوده و در بین حال ممثل پیوند و اتصالات ناگستنی با جهان اسلام و مبین فلسفه مقدس اسلام عزیز می باشد .

هدف بهائی : اعلای کلمه الله، نشان دادن عظمت و شان اسلام به جهانیان از محلال کمونیزم در افغانستان و جهان و مبارزه با طاغوتیان زمان بر اساس مبانی و اصول قوانین قرآن عظیم الشان شریعت غرای محمدی و فقه حنفی در راه حصول رضای خداوند (ج) می باشد .

((وَمِنْ اللَّهِ التَّوْفِيقُ))

اجتماعیات

برای صنف چهارم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
قال صلى الله عليه وسلم:
فرموده است خیرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم،

رضایت

راضی هستم

بِاللَّهِ رَبِّاَوْ

که الله پروردگار ما است و

بِالْإِسْلَامِ دِينَاَوْ

اسلام دین ما است و

بِمُحَمَّدٍ نَبِيٍّ اَوْ رَسُولَاَوْ

محمد صلی الله علیه وسلم، نبی و رسول ما است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ
 يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ
 جز (۲۸) سوره مجادله آیه (۱)

ترجمه: خداوند (ج) بلند میسازد درجات ایمان داران را از شما و کسانی را که به ایشان دانش روزی گردانیده است.

از فحوای آیه کریمه استنباط میشود که هیچ نوع کیفیات حسنه برجسته و بالاتر از علم و دانش وجود ندارد. اهمیت تعلیم و تربیه در دین مقدس اسلام بحدی است که اولین کلمات وحی سماوی (اقرأ باسم ربک الذی خلق) میباشد بهین اساس موضوع پرورش روحی و تربیت فکری اسلامی، اقتصاد، سیاست، عبادات، اخلاقیات و حقوق بشری در لابلای تعلیم و تربیه قرآنی موضوعاتیست که در راس همه مسائل قرار میگیرد.

ما رپروان راه وحدانیت در دشوار ترین شرایط هجرت زمینه و امکانات آموزش اسلامی را بلطف خداوند (ج) طوری مساعد خواهیم ساخت که در راه حصول رضای رب الارباب هیچ نوع قدرتی در مقابل تصمیم و اراده مقدس و خلل ناپذیر و فولادین ماسد شده نخواهد توانست. تمام اعمال و حشیان و غیر انسانی کمونیزم بی هدف از قبیل قتل عام، زنده به گور کردن چور و چپاول به آتش کشیدن مزارع و خانه ها تخریب و انهدام مساجد شریف مدارس و اماکن مقدسه استعمال گازات سمی و پروپاگند های شباروزی در مملکت عزیز ما افغانستان فقط و فقط علل تأخیر در تعبیل تصمیم گیریهای ماست و بس.

ملت مسلمان افغانستان که متمسکین حیل المتین و متعهدین کلام ربانیت، برای خشم انرجارشان.

هنوز هم متلاطم گردیده و بتأسی از دستورات رب العزت که ارشاد فرموده (وجاهدونی الله حق جهاده آیه ۷۸ سوره حج) یعنی جهاد کنید برای خداوند (ج) طوریکه شایسته اوست . جهاد حق علیه باطل را در پرتو ارشادات عالی تعالیم اسلام ادامه دهیم و مشعل فروزان دانش اسلامی را در مسله جهاد علمی و مسلحانه تقویه نماییم .

هموطنان عزیز شما مسبوق هستید که شاگردان عرفان اسلام از دو نوع کتب مربوط دو اتحاد اسلامی قبل مستفید بودند رهبران محترم تمام تنظیم ها به منظور جلوگیری از تشتت افکار فرزندان مجاهدین علم دوست و سربکف افغانستان درین او آخر به مسئولین تعلیم و تربیه مربوطه خود صلاحیت و هدایت دادند تا از تمام مضامین و علوم شامل نصاب تعلیمی برای صنوف مختلف یک نوع کتب طبع و به دسترس فرزندان مجاهدین و مهاجرین قرار بدهند که از نظر محتوا و مفهوم به دین مقدس اسلام شریعت غزای محمدی و مذهب مذهب حنفی مغایرت نداشته و مورد قبول تمام اقشار مجاهد و مهاجر مسلمان افغانستان عزیز باشد .

به این اساس شورای عالی هم آهنگی تعلیم و تربیه تشکیل گردید و مورد تأیید همه رهبران محترم قرار گرفت .

شورای عالی هم آهنگی تعلیم و تربیه مذکور اداره مرکز تعلیمی افغانستان را تأسیس نموده که دارای شعبات ذیل (مدیریت نصاب تعلیمی، مدیریت تدریسی و نظارات، مدیریت پلان، و ارتباط خارجی، مدیریت اجرایی، مدیریت مالی، مدیریت تربیه معلم، و مدیریت سواد آموزی) میباشد .

منسوبین این مرکز را متخصصین تعلیم و تربیه و اشخاص مجرب از تمام تنظیم های جهادی تشکیل میدهد که مجدانه و متحدانه در مورد پیاده کردن تعلیم و تربیه اسلامی و توحید نمودن نصاب تعلیمی سعی و مجاهدت